

Јединство империјалиста по питању разграничења између Југославије и Италије

Политичко-територијална комисија за Италију отпочела је са разматрањем најважнијег проблема Миловне конференције — проблема италијанско-југословенске границе. Интересовање за трећи и четврти члан пројекта мировног уговора, који говоре о овом разграничењу, природно, прилично је велико.

Стицајем прилика, односно смишљањем и упорним одупирањем од стране западних савезника да се праведним југословенским захтевима, услед посебних рачуна, изиђе у сусрет, питање Трста и Јулиске Крајине постало је главни камен спотицања у свим досадашњим покушајима да се дође до једног задовољавајућег решења. На питању Трста и Јулиске Крајине, шта више, мобилисале су се све оне напредне снаге у свету које на сваки начин настоје да се у добрим међусавезничким односима, израђеним у току рата, створе озбиљне пукотине. Тако је проблем Трста и Јулиске Крајине од обичног и, ако се тако може рећи, уобичајеног пограничног питања, „нормалног“ за послератне односе између победника и побеђеног, постао проблем светских размера и обима, око којег се данас води права битка на терену међународне политике.

То што проблем Трста и Јулиске Крајине данас изгледа нарочито компликован долази отуда што је и читава међународна ситуација веома компликована и што се, са извесним добропознатим стране, нарочито хоће, жели и настоји да се спорови овакве врсте не решавају на прост, једноставан и принципијалан начин, него у различитим, унапред смишљеним, маневрима и компликацијама.

Питање Трста и Јулиске Крајине било би већ одавно решено да одуговлачење и отежање његовог коначног и праведног решења није у интересу извесних империјалистичких сила које теже да успоставе своје господство у свету. Зато се данас, уместо дефинитивног решења у корист Југославије, која једина има сва законска права на ове раније јој отргнуте територије, измишљају свакојаке теорије и свакојаки предлози и пројекти који немају за циљ да учврсте мир, него да створе ново жариште будућих сукоба и ратова у овом делу света.

У једном тренутку, али само у једном, у току целог овог слора и ломљења копаља, изгледало је да ће се поћи правилним и једино могућим путем, чјим би крајњи резултат било дефинитивно обезбеђење мира у будућим италијанско-југословенским односима. Наду на овакав исход дала је позната одлука Савета министара, донета у септембру 1945 у Лондону, према којој је решено, да ће се приликом решавања пограничног спора између Југославије и Италије поћи од етничког принципа. Овај принцип је оберучке прихватила наша земља, јер у име њега, на крају крајева, и војводе за остварење својих вековних националних права.

Међутим, у току једне године дана, много што-шта се променило на међународном плану. Америчка и енглеска влада, у чијој спољној политици све више преовлађује скоро искључиви утицај Волстрита и лондонског Ситија, отпочеле су широку офанзиву за обезбеђење својих „интересних сфера“ и својих империјалистичких позиција у свету. У 1945 години тек започета и наговештена, ова офанзива је дошла до свог пуног размаха у различитим споровима и сукобима. У свим деловима света, да у наше дане, на Мировној конференцији, добије свој коначни облик у виду борбе против јединства великих сила-победница из ослободилачког рата. Природно је, да је негативан и штетан став англо-америчких сила и њихових делегација на Конференцији (о делегацијама њихових грађана да и не говоримо), да су

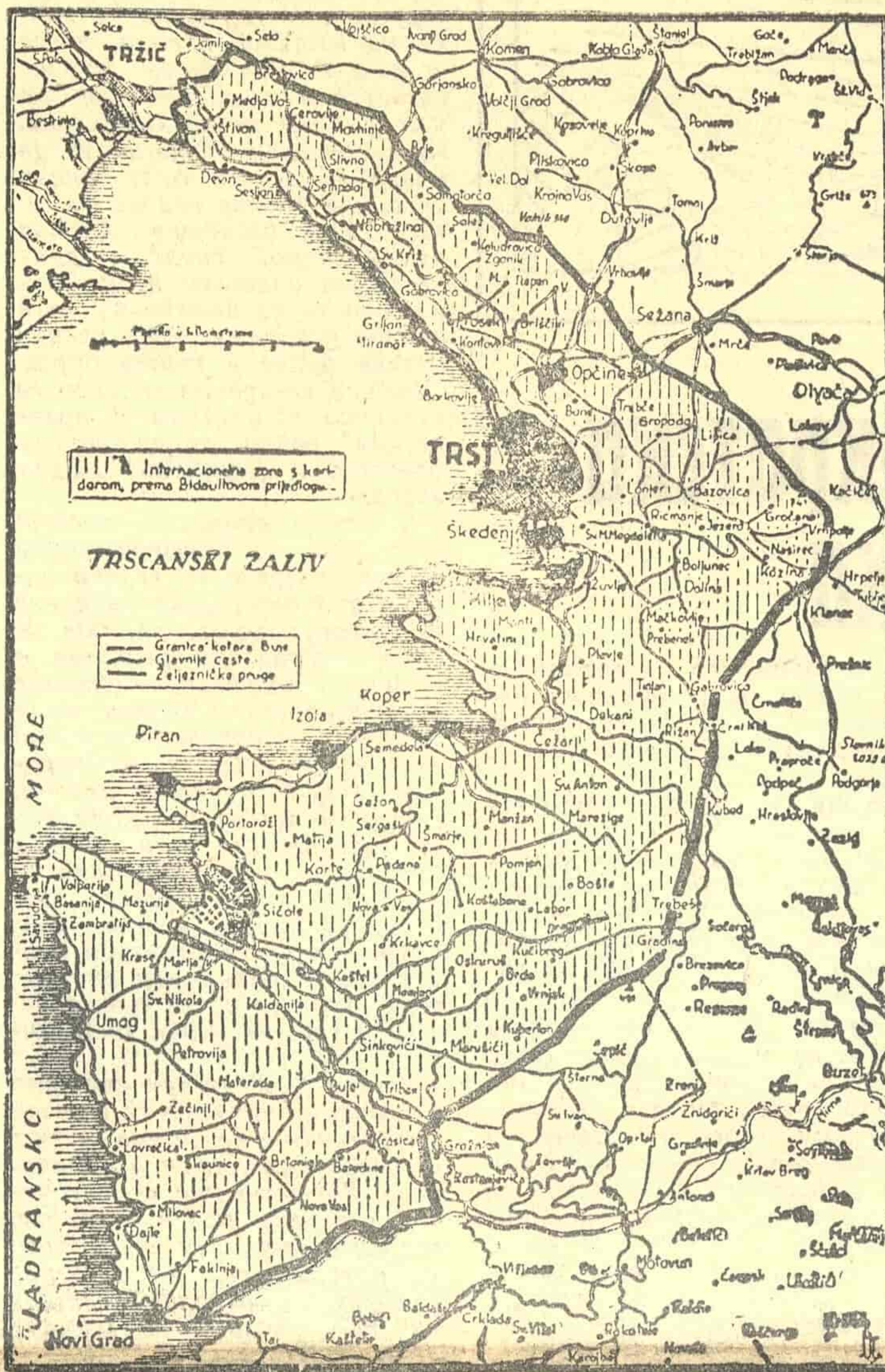
покушаји разједињавања победника из рата, који су по ни, за питања од великог значаја заузимали сасвим супротне ставове, изазивали радост италијанских империјалиста, и не само радост, него и извесну, најалост, прилично реалну, наду да ће ипак успети да сачувају, истина нешто окрњене али у довољној мери јаке за будуће планове, позиције италијанског империјализма.

У свом последњем говору, одржаном на седници Политичко-територијалне комисије, наш делегат, др Алеш Беблер је аргументовано доказао како су се ставови италијанских империјалиста мењали, и њихови апетити повећавали, у оној сразмери у којој су западне силе, газећи безобзирно етнички принцип, настојале да Југославији оспоре њена законита права. Уосталом, после уступања неоспорно словенских територија, као што су Бенешка Словенија, Каналска Долина, Тржињ са околином, Горница са једним делом горњике области и Коридор који вештачку творевину, такозвану „слободну територију Трста“ на силу бога хоће да повеже са Италијом, јасно је било да се италијански империјалисти и њихови пријатељи неће на томе зауставити.

Док је на пленарној седници де Гаспери, бранећи италијанску тезу, углавном педерио за усвајање схватања о тобожњем „италијанству“ Трста и Јулиске Крајине, позивајући се, узгред, и на чисто сентименталне разлоге, као што су „вапај“ и „крик бола Истарских Италијана“ који теже у јединињу „с мајком Италијом“, дотле Бономи, један од твораца Рапала, отворено и безочно брани рапалски уговор, називајући га „пријатељским начином“ решавања италијанско-југословенске границе. Узгред, и онако услут, прелазни преко „жалосног периода фашизма са којим је срећом коначно завршено“, наглашавајући, ваљда за утеху жртвама либералне и фашистичке Италије у Трсту и Јулиској Крајини, и безбројним жртвама италијанских окупатора у Југославији, да је Италија 1915 године пружила „братску помоћ“ Србима.

Бономи, некадашњи творац и садашњи адвокат Рапала, овог најизразитијег примера диктата великих сила према једној малој земљи, није се задовољно, међутим, само адвокатством у корист враскравања и повампиравања рапалске авести — чји се, уосталом, трагови јасно налазе у садашњим предлозима о разграничењу енглеске, америчке и француске владе, — него је навео још читав низ изразито империјалистичких аргумената. Наглашавајући изненадну „бригу“ Италије о будућем благостању Трста, Бономи и последњи италијански меморандум траже од Миловне конференције да се додели Италији читаво долина Соче у име тога што би, ради везе између Трста и Аустрије, требало да Италијани кроз њу изграде — предилску железницу! Исто тако, ради „благостања“ Трста, Италијани морају да контролишу хидро-електричне централе и друге уређаје у долини Соче. Меморандум иде још и даље и тражи да се тршћанска „слободна територија“ прошири на југ и обухвати западни и јужни део Истре, да се Трсту обезбеде рударске концесије у Истри за 99 година, да се успостави слободна држава Ридека, аутономија Задра, итд.

Разоткривајући империјалистичку суштину Бономијевих „економских“ аргумената, др Беблер је нагласио да овакав став „практички значи да Италија већ врши економске припреме за ново поробљавање Јулиске Крајине“, да се сви говори о предилској жељезници, ако уопште имају икаквог значаја, свде на то да Италија тражи за себе стратешке позиције за припремање будуће агресије.

Француски предлог за територијално разграничење између Југославије и Италије

Италијанска експанзионистичка политика најновијим и отвореним иступања њених представника на Мировној конференцији добила је, на тај начин, све добропознате одлике предратног империјализма либералне и фашистичке Италије. Предлози и аргументација, у име којих у Паризу иступају политичари кова једног де Гасперија или Бономија, јасно указују на пут којим је данас пошла званична Италија, али и на праву суштину и прави значај подршке коју овакви политичари уживају од реакционарних кругова на западу. Пишући о Бономијевом иступању на седници Политичко-територијалне комисије, аргументирајући француски предлог, већ били познати, али их је „Бономи изнео дипломатски и одмерено, што је дирнуло, како изгледа, извесне делегате“.

Дирљива солидарност империјалиста јасна је данас

сваком објективном посматрачу, и њу не треба нарочито подвлачити и наглашавати. Она се, у различитим формама, манифестује и на Мировној конференцији, и то је оно што засад још спречава брзо и праведно решавање многих међународних проблема.

Међутим, никаква, макар и привремена и силом прилика наметнута, решења, која не буду водила рачуна о етничком принципу, не могу остати и неће бити трајна. Никакви измишљени разлози о некаквој „етничкој равнотежи“, који иду за тим да нашој херојској земљи отргну њене територије а дојучерашњем агресору пруже нове прилике да сам, или заједно с другима, организује базу за нове нападачке походе, — никакве смицалице и притисци неће натерати нашу владу и наш народ да прихвате нову неправду. Уступке које смо досад, ради доказа наше мирољубивости, учинили — последњи су уступци. Т. М.

УРБАНИСТИЧКИ ПРОБЛЕМИ БЕОГРАДА

Питање градилишта за подизање станбених зграда

Овогодишња грађевинска сезона искоришћава се првенствено за обнову ратом оштећених станова, а тек у знатним размерама и за подизање нових станбених зграда. С обзиром да је грађевинска сезона у пуном јеку, немамо још дефинитивних резултата, али судећи по онима досада постигнутим, можемо рећи да је на овом послу постигнут приличан успех. Радови се изводе тако интензивно да је искоришћен скоро пун технички капацитет, тј. да је у обнови станова ангажован максимум расположиве радне снаге, материјала и техничко-управног апарата. Стално побољшање техничких услова ствања у изглед да ће се у идућој грађевинској сезони, сем обнове малог броја преосталих оштећених станова, моћи приступити и масовној изградњи нових станбених зграда. У таквој ситуацији, поред осталих припремних радова, потребно је благовремено решити и питање градилишта за ове станове.

Кака су станбена градилишта у Београду

Основна карактеристика у предратној изградњи Београда била је одсуство сваког плана. Станбена политика у старој Југославији била је потпуно препуштена приватној иницијативи. Власти не само да нису штитиле интересе широких радних слојева, нити су предузимале неке кораке противу спекулације са становима, већ су различитим мерама (јевтиним кредитом, пореским олакшицама, законским одредбама итд.) ову спекулацију помагале и омогућавале кућевласницима да на рачун станара остварују високе профите. Тако је станбена изградња у Београду пре рата била оријентисана, тако рећи искључиво према интересима приватног капитала.

Нагли развој Београда и завао је велики порст у ценама градилишта. Нарочито у центру града, скок цена је био тако велики да је достигао фантастичне размере и омогућио разне спекулације великог стила. Последња скупоче градилишта била је с једне стране та, да су се улице и градилишта у центру релативно све више стешњавали, а с друге, да се град нагло пирио, према даљим јевтиним теренима, остављајући у центру скупа неизграђена градилишта, често са чатрљама још из турског времена. Овакав развој користио је малом броју спекуланата, а штетило великом становнику.

Изградња улица, канализације, водовода, електричне и саобраћајне мреже у далеком предграђима оптерећивала је општински буџет, односно рад-

не слојеве грађана. Сем тога, ови су губили време и новац, долазећи из далеких предграђа свакодневно на посао. Разуме се да су сиромашни становници периферије прибављали минималне терене, тако да су и некада пространа градилишта на периферији данас највећим делом сасвим уситњена. Због „штедње“, малог саобраћаја и ниских кућа, изграђене су сасвим узане улице. Паркови су били „непотребни“.

Шта се десило са центром? Уместо да се улице и градилишта шире у сразмери са повећањем саобраћаја и висине зграда, они су остали исти, као у доба кнеза Милоша кад су куће биле приземне, а коњи и воловска кола главна превозна средства. Да би се максимално искористило скупо земљиште, улице се нису проширивале — или се нису проширивале довољно — а на старим градилиштима ницале су вишеспратне зграде, претварајући некада простране београдске бање и дворишта у мрачне и загушљиве „буваре“. За паркове и игралишта, разуме се, није било места.

Приватно власништво, односно спекулација која се иза њега скривала, стављена је изнад општих интереса. Сама својина над неким градилиштем, формалним најчешће још пре првог светског рата, јер је Београд стара варош омогућавала је његовом сопственику да на свом терену гради шта хоће, односно оно што ће му донети највећу зараду. Тако су у Београду ницале разне накарале од зграда — изломљеног облика, косе према улици, уског лица а бескрајно издужене, праве архитектонске карикатуре.

Како решити проблем градилишта

Ми данас у Београду имамо само незнатан број већих неизграђених терена у ужем и ширем центру града. С друге стране, постоји велики број неизграђених зрупака у самом центру, које би требало попуњити. Међутим, неизграђени терени у центру најчешће су неправилног облика и недоовољно пространа да би одговарали потребама модерне станбене изградње. С обзиром да ће за исправљање тешких грешака из прошлости бити потребно доста времена и материјалних жртва, сматрамо, принципијелно, да питање попуњавања зрупака у центру треба ставити у други план, решавајући најопрежније само оправдане хитне случајеве.

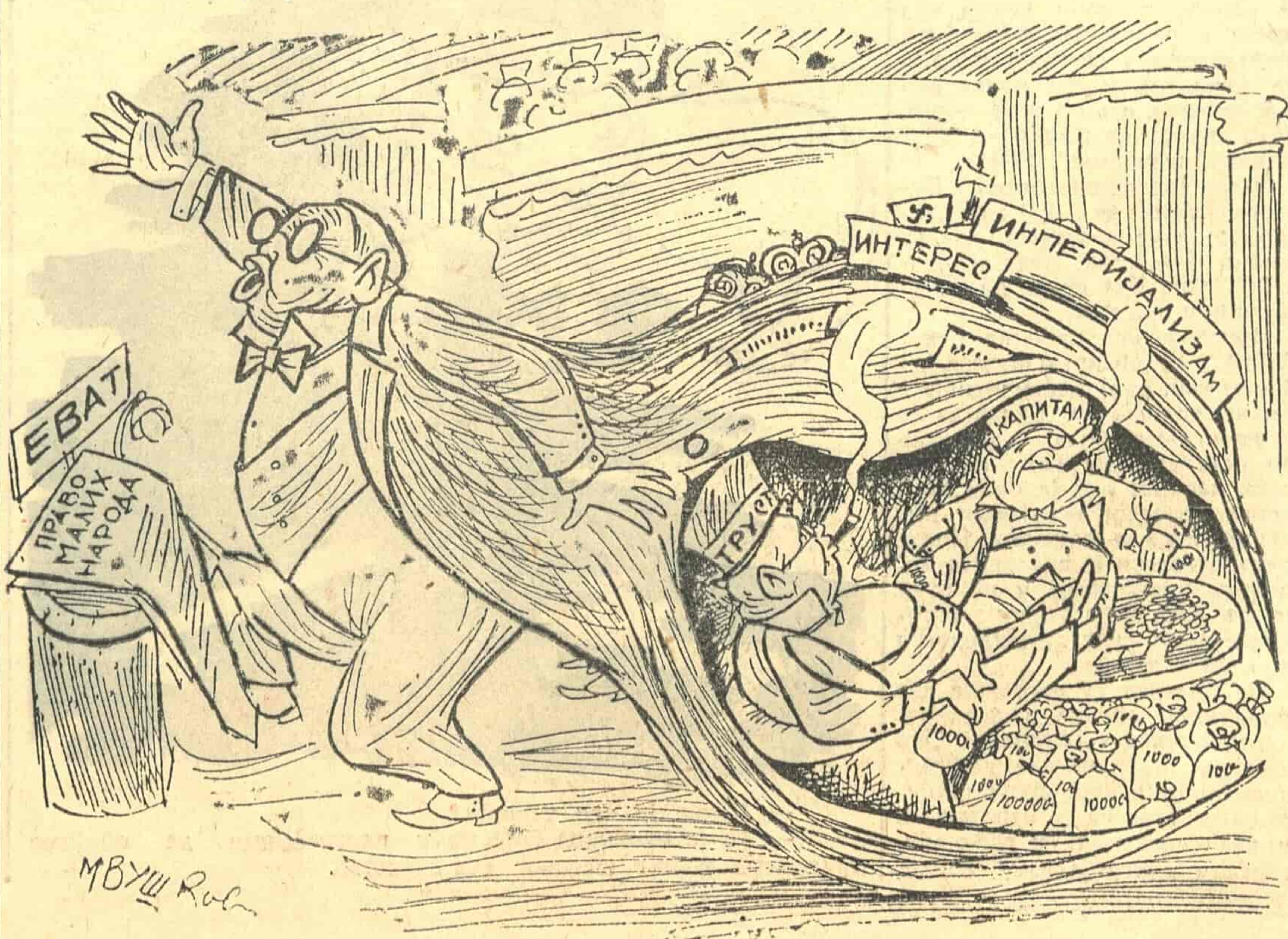
За масовну изградњу станова пак — која ће вероватно отпочети већ током идуће године — морају се наћи што ближе неизграђени терени који су довољно пространа да омогуће масовно грађење модерних станова, са свима преимућствима данашње технике.

Да би се питање станбених градилишта правилно решило — а то је један од основних услова за правилну изградњу Београда — биће неопходно потребно да се у појединим случајевима изврши експропријација, апропријација или комасација градилишта тј. одузимање, спајање или поновна деоба земљишта, разуме се уз одговарајућу накнаду. Из тих разлога, и за правилну развој станбене изградње Београда, било би потребно да се што пре донесе одговарајући законски пропис.

Без ових мера немогуће је отклонити претерану исцеленост градилишта у Београду, која претставља непремостиву препреку за правилну масовну изградњу модерних станова у Београду. Без ових мера, немогуће је правилно решити питање градилишта, нити остварити пуну заштиту општих интереса при будућој изградњи Београда.

Д. СТЕФАНОВИЋ

ИСПОД МИРЕ СТО ЂАВОЛА ВИРЕ

Нови пантеони у Грчкој

У Грчкој се зидају нове жандармериске станице.

Конструктор архитекта Цалдарис

ПРЕД РЕФЕРЕНДУМОМ ЗА РЕПУБЛИКУ

Бугарска постаје демократска народна република

У препорођеној, Отачественофронтској Бугарској осмог септембра извршиће се референдум за републику. Тога дана бугарски народ изјасниће се, нема сумње, за народну републику и једном заувек свргнуће омрзнуту ненародну кобуршкуну династију која је деценијама тлачила и исебилава бугарски народ.

Деветог септембра 1944 године, захваљујући помоћи Црвене Армије, демократски бугарски народ, извршивши већ одавно припремљени народни устанак, преузео је целокупну власт у своје руке, ослањајући се на отачественофронтсове комитете. Отада бугарски народ је пошао путем широке демократизације и општег државно-политичког препорода. Постепено, у етапама, бугарски народ изграђује нову, напредну демократску државу. Најпре су у врховима старе Бугарске расчишћени односи ратни кривци и злочинци изведени су пред народни суд; ограничена је власт фашизиране буржоазне која је до тада држала државни апарат у својим рукама ослањајући се на двор. Приступило се решавању економских и социјалних проблема у интересу широких народних маса. Бугарска ће у томе правцу имати да учини велике напоре, али је битно да су остварени основни политички предуслови за њен даљи политички и друштвени напредак.

Бугарска је и у другом антифашистичком и ослободилачком рату била сателит фашистичке Немачке. Она је и у два ранија рата учествовала на страни Немачке против осталих уједињених народа, насутирот томе што су и тада остали словенски народи били против угњетачке и империјалистичке Немачке. Кобуршка династија, која је у Бугарској агентура немачког империјализма, гурнула је бугарски народ у три рата који су имали катастрофалне последице по Бугарску. Такав је случај и у последњем ослободилачком рату, али је бугарски народ успео 9 септембра да оствари своје демократске тежње.

Кобуршка династија у Бугарској није се никада ослањала на народне масе. Њен друштвени осlonци су крупни дувански трговци извозници, банкарни, чорбације, стране монополистичке фирме, паразитска буржоазија, како то каже Георги Димитров. Само ти друштвени слојеви били су одувек заинтересовани за одржавање монархије у Бугарској, јер је она била заштитник њихових интереса. Монархија је спроводила политику немачког империјализма, а истовремено подржавала је тежње најреакционарних и најшовинистичких кругова Бугарске за освајање туђих територија и за поробљавање других народа. Довољно је само указати на тајни уговор, закључен 1898 године између аустро-угарске владе и Фердинанда. У овом уговору предвиђена је подела Македоније између Аустрије и Бугарске. Аустрија се, по томе уговору, обавезала да укаже помоћ Фердинанду и његовим наследницима, ако им престо дође у питање. Уговор је гарантовао право Фердинанду да може, када он нађе лично за потребно, да објави независност Бугарске и да се прогласи за цара на Балгарите.

Злочиначка, противнародна и противсловенска политика кобуршке династије завршила се крахом. Први светски рат збрисао је неколико царских и краљевских престола као застарели и ненародни облик владавине. Али реакционарне снаге биле су тада још увек јаке да сачувају престоле у извесним земљама. Други светски рат, који је по својој суштини антифашистички и ослободилачки, збрисао је још неколико престола. Ослобођени народи, у првом реду, Источне и Југоисточне Европе, задобијајући поново своју националну слободу, приступили су демократској обнови свога државног живота.

У препорођеној, Отачественофронтској Бугарској демократске снаге су јаче од снага фашизиране реакције, ма у ком виду се она сада приказивала. Препорођена Бугарска иде постепено ка пуној демократизацији, расчишћавању државе од реакционарног шљама и фашистичког олоша. У Отачественом фронту уједињене су антифашистичке и напредне демократске снаге бугарског народа. У даљем развоју и демократизацији монархија је постала препрека, сметња. И бугарски народ ће отклонити ту сметњу једном заувек. Осмог септембра бугарски народ гласаће потпуно слободно за своју пуно националну независност, за народну републику. Нова народна република неће освајати само смену личности на управи државе. То ће бити права народна република која ће, како каже Димитров, „пружити неопходне материјалне, политичке, културне и моралне гаранције против враћања назад, ка црној и срамној прошлости; то ће бити таква народна република, која ће осигурати демократски развој наше земље напред и увек напред; таква република у којој неће бити места за грабљиви, шпекулантски паразитски капитал, у којој неће бити места за шпекуланте, лвачкаше и народне угњетаче; у којој ће рад бити одлучујући друштвено-привредни фактор; у којој ће земља припадати онима који је обрађују; у којој ће сва под земља и природна блага бити општенонародна својина; у којој ће жена имати сва права као и мушкарац, а омладина — широко поље за развој и друштвену делатност“.

Отачественофронтска Бугарска жели да постане „господар своје сопствене земље, њеног богатства, рада и културе“. Она има снаге да то учини и постане.

Проглашење народне републике у Бугарској означава дефинитиван крај једне мрачне и тешке прошлости. Бугарска је у прошлости била изолована од осталих братских словенских народа; она је била прирепак немачког освајачког империјализма и фашизма. После рата Бугарска је претрпела коренити преображај и на путу је да изврши потпуно демократизацију свог друштвеног и државног живота.

На Балкану су постојале две монархије: српска и ненародна, кобуршка у Бугарској. Око њих су се груписале најреакционарне и најшовинистичке снаге, које су се изражавале у великокрпском и великобугарском империјализму. Њихо-

во супарништво доводило је до судара двају братских народа, служећи интересима и циљевима империјалистичких сила.

Наши народи, а у првом реду српски народ, одбацили су монархију која је била сметња за њихов напредно-демократски развој; бугарски народ учиниће то исто осмог септембра и прогласиће народну републику.

На тај начин препорођена Бугарска манифестоваће своју снагу и одлучност да доследно и до краја спроведе демократизацију свог друштвеног и државно-политичког живота и да у братству и заједници са осталим словенским народима, од којих је до пред крај овога рата била изолована, брани мир, слободу и демократске тековине антифашистичке и ослободилачке народне борбе — да се никад више не врати црна и срамна прошлост“.

М. МИЛОШЕВИЋ

Велико интересовање омладине за живот у нашој армији

Почеле су са радом регрутне комисије

Откуда тај велики интерес? Ни једна Армија на свету, изузев Црвене Армије, није у току овога рата у тој мери развијала хероизам и препородила стотине хиљада сељака, радника и интелектуалаца у све снажне борце спремне да савладају све тешкоће и остваре нови и срећнији живот, као што је то учинила наша Армија.

Тај дух који је живео у нашој војсци развијајући се и растући упоредо са ширењем Народноослободилачког покрета, живи и данас у нашој Армији.

Док је стара југословенска војска имала на првом месту задатак да чува владајућу клику од влститог народа, докле је наша Армија чувар мирног развоја и изградње наше земље у којој влада сам народ. Њен данашњи задатак је да младе људе који буду дошли да служе у њене редове васпита у духу бескрајне љубави према родној грудни, у духу бескрајне оданости према свему што се уз највеће жртве и напоре отворило кроз четири године мучне и напете борбе. У њеним касарнама упоредо са културно просветним и политичким радом учвршћује се братство и јединство наших народа.

И отуда, природно, последњих дана на конференцијама регрута појавио се велики интерес код београдске омладине за живот у нашој Армији. У свим београдским рејонима и у Земуну одржане су свечане конференције на којима је учествовало више хиљада омладинаца. Конференције су нарочито успеле у првом, другом, трећем и четвртном рејону где су одржане два пута. Поред омладинаца конференцијама су присуствовали и одрасли грађани. На многим местима конференције су се спонтано претвориле у право народно весеље. Често се ве на једном месту из уста не једног омладинаца:

У свим београдским рејонима и у Земуну одржане су свечане конференције на којима је учествовало више хиљада омладинаца. Конференције су нарочито успеле у првом, другом, трећем и четвртном рејону где су одржане два пута. Поред омладинаца на конференцијама су присуствовали и одрасли грађани. На многим местима конференције су се спонтано претвориле у право народно весеље.

АКЦИЈА У КОЈОЈ ТРЕБА ДА УЧЕСТВУЈУ СВИ ГРАЂАНИ

ПРЕД ВЕЛИКИМ РАДОВИМА ЗА ПОШУМЉАВАЊЕ

Доласком јесени настају повољни услови за радове на пошумљавању. Јесење presaђивање је увек много успешније од пролећног. Са тих разлога се ове јесени код нас припрема и изводи акција великих размера за пошумљавање оголелих крајева. Околина Београда долази у обзир као и сам простор Београда.

О потреби пошумљавања наших гољети било је већ доста речи у нашој штампи. Што се тиче Београда и његове околине, тј. оскудице у зеленилу многољудног града, о томе се посебно и опширно расправљало. Познато је да су шуме извор чистога ваздуха, чинилац који освежавајуће делује у летњим спаринама, заштитник од бесних удара ветрова. За Београд, поред свега тога, шуме претстављају будућа из-

пажњу. Код тога питања, изгледа нам да је одговор унапред припремљен. Београд нарочито пати од тешких удараца кошаве. Треба га заштитити са источне стране, одакле кошаве дува. То значи да треба почети са пошумљавањем врхова брегова од Вишњице преко Миријева, Малог и Великог Мокрог Луга све до Кумодража. Истовремено треба пошумити северне и северо-западне падине брега који се спушта у Бубањ поток (изнад војног стрелишта). Посебно ће бити важан задатак засадити погодне дрвце покрај свих путева. Колико се тиме отвара заштита путевима, толико исто је значајно и за пешаке па и за само возила. Покрај путева треба садити гранато дрвце које ће временом закрити пут и створити хлада. Било је покушаја да се покрај путева подижу редови ораха, али можда би боље било подизати редове платана или њему сличних врста.

За акцију пошумљавања ангажоваће се широке масе. Али је исто толико потребна и широка пропаганда о значају шума, о начину њихова одгајивања, о сузбијању штеточинства.

Можда ће најважније у целом послу пошумљавања бити: очувати засаде од штете и уништења. На основу искуства из ранијих времена потребно је још сада, кад се врше припреме за велике радове на пошумљавању, предвидети начин на који ће се млади засади заштитити и одгајити. Подизање живичних ограда било би можда најсигурније средство, али је то скопчан са већим издацима. Планска акција на обавештавању и васпитању народа да масовно учествује у чувању засада није средство које треба занемарити. Чуварске станице, са органима нарочито упућеним у послове шумарства и гајења шума, имају такође своје добре стране. Шумари би поред сталног надзора имали дужност да врше чишћење, кресање, подизање оборених младица и све друге послове у одржавању засада.

Заједно с пошумљавањем можда не би било неумесно да се у засађеним парцелама одгајају фазани. Фазани су заиста украс шума, а њихово гајење свакако би било корисно у погледу лова. Наравно, одгајалишта фазана служила би само као расплодница, а не и за лов. Долина Бубањ потока била би идеално место за одгајивање фазана. Шумари би имали дужност да поред чувања и гајења шума одгајају фазане.

Унутрашњи простор Београда је посебно питање. Имали смо прилике већ да читам о програму који припрема Отсек за паркове Комуналног одељења. Има доста простора који се могу претворити у мање или веће паркове у Београду. На то питање вреди се још посебно вратити.

Милан К. Ивановић

Да ли је успела акција пошумљавања „Звездаре“

Пре неколико дана Народни фронт Петог рејона окупио је око 8.000 грађана који су отпочели радове на пошумљавању „Звездаре“. На „Звездари“ постоји простор од око 24 хектара који треба пошумити и на тај начин проширити зелени појас око Београда. Грађани су понели сабом алат, у отпочели копати рупе за саднице.

Ова акција требало је да буде, оствари, почетак велике акције пошумљавања и да има првенствено манифестациони карактер. Ако се посматра с тог гледишта, онда је она у потпуности и успела. Ако се пак посматра с обзиром на радни ефекат, онда је она у многоме подбацила. На радилишту је било много грађана без алата, без одређеног посла, који су ту наносили више штете него користи. Наиме, на овоме терену налазе се многе баште које су том приликом изгажене и усени упрошашћене. Можда је та акција претенциозна и преурањена. Ако се има у виду да су Београђани свесни неопходности и значајности акције пошумљавања која претстоји и која ће ускоро почети и да ће они масовно приступити извршењу тога задатка, онда и читава акција фронта Петог рејона губи од свога значаја.

ПЛЕБИСЦИТ У ГРЧКОЈ

Модел: Фарбениндустри А. Г.

— Каква је ово течност? — То је пурпурна боја коју производимо да обојимо краљевски плашт његовог величанства.

ЈЕДАН НЕМИО ДОГАЂАЈ У НАШОЈ ФИСКУЛТУРИ

Зашто се глас Народног фронта није чуо на фудбалској утакмици „Динамо“ - „Црвена Звезда“

Догађај, који се одиграо у недељу на утакмици између загребачког „Динамо“ и београдске „Црвене звезде“ показао нам је у пуној светлости да један део спортске публике, а и поједини играчи, изгледа, нису схватили суштину и значај промене која је настала у нашем фискултурном покрету после ослобођења.

Јер, да то није случај, зар би могло да се догоди оно што се је догодило: зар би један део публике, грађана нашег главног града, могао да се понаша онако према једном тиму и судији из братске Народне Републике Хрватске; зар би један играч (па и више њих) „Црвене звезде“ могао онако грубо да се понаша према другом играчу из једног од најбољих тимова Хрватске и, најзад, зар би један спортски новинар, који је усто и тренер „Црвене звезде“, могао да заузме онакав беспринципијалан став какав је заузео? Свакако да не би.

Све је то доказ да из глава, из свести тих група и појединаца још није потиснуто оно што је годинама тамо усађивано: накардно клубаштво, професионална размаженост, погубне шовинистичке тежње. Све те нездраве појаве у нашој фискултури, на нашим спортским игралиштима, треба лечити енергичним мерама, јер оне могу само негативно да делују на нашу фискултуру као покрет најширих маса.

А тих појава има често и збивају се на многим спортским игралиштима у нашој земљи. Догађај од недеље у Београду је само један од многих, један од најозбиљнијих. Има и таквих случајева да публика једног фискултурног друштва после пораза домаћих дочекује на друму каморне са играчима победничког друштва и њиховим симпатизерима из другог града и засипа их муљковима и камењем (случај Ф. Д. Морави из Велике Плана и Ф. Д. Јасенице из Смедеревске Паланке, где је победник био „Јасеница“). Зато овај догађај, који се одиграо пред највећим бројем гледалаца, у нашем главном граду, догађај који је најнеспортскији и најгрубљи — треба да делује као велика поука како не треба радити, за мобилизацију свих здравих, напредних снага на искорењивању оваког зла из наше фискултуре.

Посебну пажњу треба посветити поступку играча „Црвене звезде“ Томашевића. Он је, као напредан омладинца, као члан руководства Народне омладине Београда, поступио како не доликује једном таквом омладинцу. Његов поступак више личи и одговара размаженим фудбалерима-професионалцима из бивше Југославије, који су навикли да у сличним случајевима користе разне злоупотребе и смицалице, како би изиграли дисциплинске правилнике и остали некажњени — јер су „клубски мезимци“ и незамењиви, па може и „кроз прсте“ да им се прогледа. Међутим, данс то није случај. Ми признајемо неоспорне квалитете Томашевића, али то не зна-

чи да ће он због тих својих квалитета, остати некажњен. Дисциплински правилник ФИ САА-а, који је строг и правичан, гарантује нам да ће сваки изгредник на спортским утакмицама бити најстрожије кажњен, без обзира колико ће због тога трпети његово друштво.

Јер, поступак Томашевића није оставио само ружну слику о некултурности појединих наших фискултурника, већ је дао и потстрека извесним непријатељским елементима међу публиком, да испоље своје, прилично потиснуте и стешњене шовинистичке тежње, кроз, на први поглед, наивне, али у суштини штетне пароле. „Кажем ти ја, чим је он преко Саве“ „шта ће нам судија из Хрватске“ итд. Они потстрекују смилешено и вешто. И поштењени људи не увиђају њихове намере често наседају повлађујући им.

Човек би морао да се запита: где су биле фронтске масе Београда, да реагирају на тако дрске провокације и покушаје настрада на најдрагоценију тековину наше борбе на братство и јединство наших народа која је скупо плаћено. Наши фронтвци или су остали равнодушни и нису реагирани на поступке једне малобројне групе непријатељски оријентисане публике, или су и саме пале под њихов утицај.

Фронтвци Београд, који је на сваку непријатељску пропаганду умео одлучно и брзо да реагира, треба да обрати мало већу пажњу и на догађаје на нашим спортским игралиштима. Не можемо да дозволимо да неколико мрачних типова руше политички углед нашег главног града, да својим поштивањима сеју националну мржњу и нетрпељивост међу нашим народима; да својим поступањима наруше објективност наше спортске публике, која је нашла толико пута на признање. Када пажња наших фронтвоца буде обраћена и на овакве провокације, онда на нашим игралиштима неће бити случајева као што је овај од прошле недеље. На нашим игралиштима треба да се чује глас широких фронтских маса, јер то је глас здравих фискултурника. Тиме ће бити угушени појединачни провокаторски поштиви, који руше углед наше фискултуре, наших грађана, наших фронтвоца, нашег града и наше народне Републике.

Јер, бранити основну тековину наше борбе, чувати братство и јединство треба не само на политичким конференцијама и митинзима већ свуда и на сваком месту, па и на спортским игралиштима.

Д. Б.

Главни посавски канал

завршен је 15 дана пре одређеног рока

Докле год ти погледаш паше — саме њиве засејане; што их видиш све су наше! Све рукама нашим живе.

М. Панић — Суреп: Ада

Холандци имају своје „полдере“. Отимали су земљу од мора за њиве и пашњаке.

А ми?

Немамо их, нити су нам потребни. Принос са житородних поља Војводине, Поморавља и Посавине добар је. Понекад суша, некад поводањ запрети, па се и усеви смање. Али, гладни нема. Не може је више ни бити у нашој земљи.

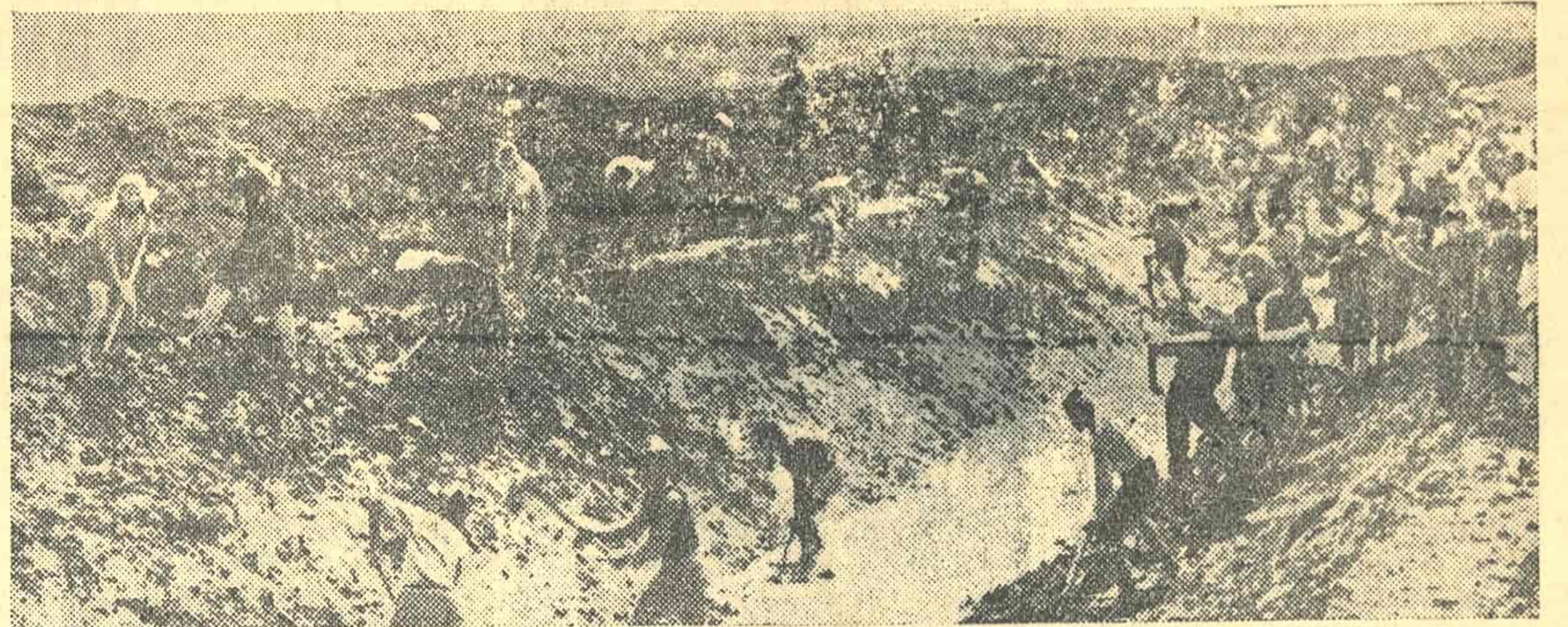
Сељак у Холандији је најчешће жртва берзе. Његова пшеница, јер и зумбул остају непродати, јер Енглеска затвара врата својих тржница кад

Душан Остојић „Олуја“ избацује за један дан 15,90 м³ земље

хоће, тј. кад више науче робе из колонија. Онда онај његов рачун вероватноће откуца: преварен. Тако је то. Иако је плодна земља, на берзанским играма губи сваки сељак ако нема капитала и крцате амбаре жита који чекају, Или ће га бацити у море, или га претвара у злато.

А какав је то крај Посавине у нашој земљи кроз који је прошло око три хиљаде младих људи, чак децака, где они копају канале? Пејсажиста би предео: долап, трла, шикара. Привредник: тресетага земља, хумус, влага — извор житарица. Инжењер: баруштине, ритови — треба их одмах исушити. Лекар: стопроцентна ма-

Завршни радови на Главном каналу обављали су по блату и у води

ларија — затрпати и најмању локвицу.

Република је решила да изађе свима у сусрет. Привреднику, да би сељак и овде заорао; инжењеру, нека гради земљу и помогне привредницима да остваре своје замисли; лекарима да униште болести, а сликарима да се земља испара, да виде људе, младе људе како раде и да та велика дела на својим платнима овековече.

По стотину пута писали су сви наши листови како је омладина примила ту обавезу, просто налетела на земљу и упорно копала. Стотине хиљада кубних метара земље је избачено, милиони колица превезено, а ланац радника отегао се километрима и рије, пева, крмпом удара, ашови. Никада Посавина до сада није носила тако леп ћердан као овај низак омладинаца-градитеља.

*

Омладинци сељаци из јужног и западног дела Србије и Шумадије, радници из градова, средњошколци и студенти који нису на пружи, дошли су у Посавину. За њих је ова акција потпуно исто што и пруга. Студенти медицине — како их све зову „наочарије“ и „микроскопије“ — постали су кубикаши.

Радна тројка Милан Јовановић, Персида Рајковић и Живан Петровић избацује дневно 17,5, а најмање 12 кубних метара земље. Милан је прави специјалиста за избацивање

земље, Живота за рињање, а Персида да купи. Њихова тројка, правилном поделом рада, увећала се до танчина. Они прво размисле кад почну рад. При изради шкрпа, раде друкчије од својих другова. Они почињу степенице према каналу, док они полазе од канала. Колица могу ближе да приђу и штеде у времену и труду.

Дужина канала, коју је завршила њихова бригада, је 1135 метара. По други пут су похваљени. Похваљени! Да ли само зато што се радило у каналу ударнички? Или што су омладинци извлачили стално кофама муљ и блатњаве трчале где треба помоћи?

Они имају један велики неочењиви рад, правилно организован на коме се несобично залажу. Постали су одлични културно-просветни радници. Агитација и пропаганда усмерена је да се рад на каналу технички добро спроведе. Предавања су подељена у седмичку. Изучавање народно-ослободилачке борбе, Устава, трију великих револуција, опште историје и изградње социјализма, привлачи све студенте-бригадире. Држе предавања и анафалетске течајење и по другим бригадама. Сваке недеље приредбе у посавским селима. А фискултурни руководилац Миломир Семјеновић жали се да се у бригадама створило право Косово. Чете се заостриле и сваки

хоће ЗРЕН значку. 110 их се пријавило, и то четири за златну, а 48 за сребрне. Биће муке док се бригаде смире.

*

Слава Филевски избаци 8,25 кубика, Јован Павлица 10,1 а Љубиша Симић из Х београдске бригаде „Ђуро Стругар“ 15,90 кубних метара. Он је добио назив „Олуја“. Шести течај ратом ометених ученика поноси се њим, а он је вечно намењан и нимало заморен. По његовом мишљењу, кључ сваког успеха је: „Не треба трчати, већ мирно и са вољом приђи раду“. Поред три „муње“ — најбољих ударника, он је такође један од најбољих у другој смени.

Давањем правилних обавеза које су допринеле да се развије такмичење и да главни канал буде завршен 15 дана пре одређеног рока две хиљаде омладинаца створило је читав систем у копању канала.

*

Ми немамо полдере, али градимо канале у нашим водоплавним крајевима. Београдска омладина зна шта значе ови радови. Са плодне земље у Посавини може да се исхране осмина Београда.

А да ли су успеле све три бригаде у послу? Видеће се најесен, кад почну кише. И велика бара крене главним каналом у ретенциозни базен, а одатле пумпом у Саву.

Д. Г.

На почетку школске године у средњим школама

Прошла школска година, прва после 5 година нередовног рада, с малим изузетком, протекла је прилично нормално. Било је сметњи, тешкоћа, нарочито у погледу школских просторија, учила и књига, али, уколико је време одмицало, стање се све више поправљало. Рад се одвијао све боље. Залагање наставника било је у већини случајева озбиљно, добар део се снашао брзо и свесрдно с пуно воље и љубави приносу послу у новој школи, а омладина се, после толико времена нередовног учења, постепено навикавала на систематски рад, уносећи кроз своје организације сав свој маладлачки жар у решавање многих васпитних и школских задатака. Протекла школска година претставља извесну прекретницу старе и нове школе, где је савлађивање старих навика довело до видних резултата који имају један циљ — пут ка новој демократској школи.

Неоспорно је да су искуства која смо стекли у протеклој школској години драгоцене и да ће нам она у многоме користити у припремању плана рада који се пред нас на почетку нове школске године поставља. У погледу наставе ми се морамо трудити да је приближимо што више животу, стварности, да је с научне тачке гледишта пружимо омладини, како би она стекла истините погледе на друштво и свет. Сви наставници требало би да се труде да подигну квалитет своје наставе како би ученике наоружали солидним знањем за даље самостално развијање.

Бацимо ли поглед на рад наших ученика, морамо признати да они још недовољно уче, да се још недовољно залажу и да не схватају потребу систематског рада. И сувише често има у њиховом учењу формализма, површности, недовољног продубљивања ствари. Учење за оцену, за тројку и сувише се још провлачи. И наставници и омладинске организације од првог дана нове школске године требало би да ставе себи у задатак да сви ученици савесно

спремају лекције, да раде домаће задатке како би се од првог дана осетно у школама истински радни дух и елан. Ако се тако заиста буде радило, свакако неће бити онолико „поправљања оцена“ пред крај семестра и године, а успех ће несразмерно бити бољи.

У погледу дисциплине, од ове школске године очекујемо боље резултате. Тешке последице ратних година, које су оставиле тако видног трага на наше ученике постепено, у току прошле школске године, ишчезавале су. Али још увек има и зато већ на почетку школске године ми морамо озбиљно прићи решавању тог проблема. Оноко често закарнавања и изостајања ученика неће се више допустити. Самом понашању ученика потребно је посветити већу пажњу. Наставници би морали више да се позабаве васпитним радом у школи, јер, најзад, они су ти који поред пружања знања морају и васпитно деловати на омладину. Васпитање, образовање и настава неразводни су једно од другог. Развијање свесне дисциплине код ученика требало би да буде брига како наставника тако и омладинских организација.

Омладинске организације су у протеклој години, поред извесних пропуса, често пута и лутања, деловале у нашим средњим школама врло добро, и оне заиста претстављају велику подршку новој школи и решавању многих проблема. Правилан однос између наставника и организације омогућиће брз и лак прелаз од старих преживелих навика некадашње школе ка новој школи.

Свакако да све те проблеме не могу решавати само наставници и ученици, већ ту морају свој удео дати и родитељи. Без сарадње школе и дома неће се постићи велики резултати. Нека ни један родитељ не дозволи себи да да три до четири дана пред крај школске године дође, у школу да се интересује за рад свога детета да се тада запамћује откуд

толико слабих оцена, или да чак тражи да се његовом детету поклони бар једна оцена. Таквих је случајева било много. Са дисциплинским правилницима, којих се сваки ученик мора придржавати, треба сваки родитељ да се упозна. Свакако, да онда неће бити толико изненађења приликом кажавања ученика, а што је још много важније, неће ни бити потреба за казном.

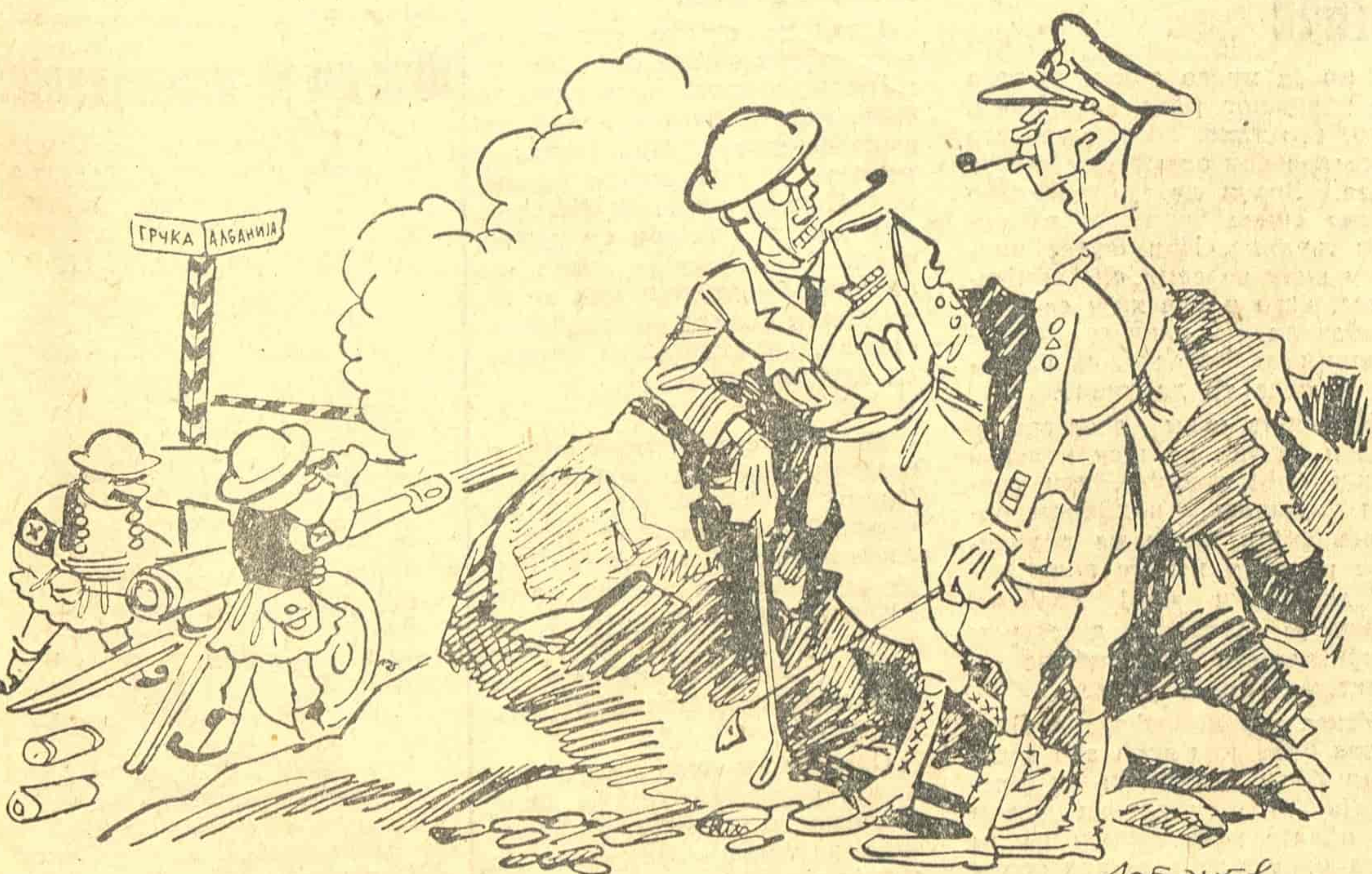
У току прошле године у више махова смо указивали на потребу сарадње родитеља и школе. Било је у том погледу и резултата, али не свуда онолико колико би могло и морало бити. Родитељске састанке би требало што чешће одржавати, и то са што конкретнијим темама из живота школе, деце, рада, а родитељи би требало да прате и да се интересују стално за рад свога детета, тражећи с времена на време од директора или разредног старешине потребне информације.

Ако појемо од тога да је циљ и родитеља и школе као и омладине исти и заједнички: изградити ваљане и поштене грађане наоружане знањем који ће што пре допринети свој удео у изградњи наше нове државе, онда можемо с пуно оптимизма ући у нову школску годину.

Јелка КОСТИЋ

ПОЛИТИКА „НЕМЕШАЊА“

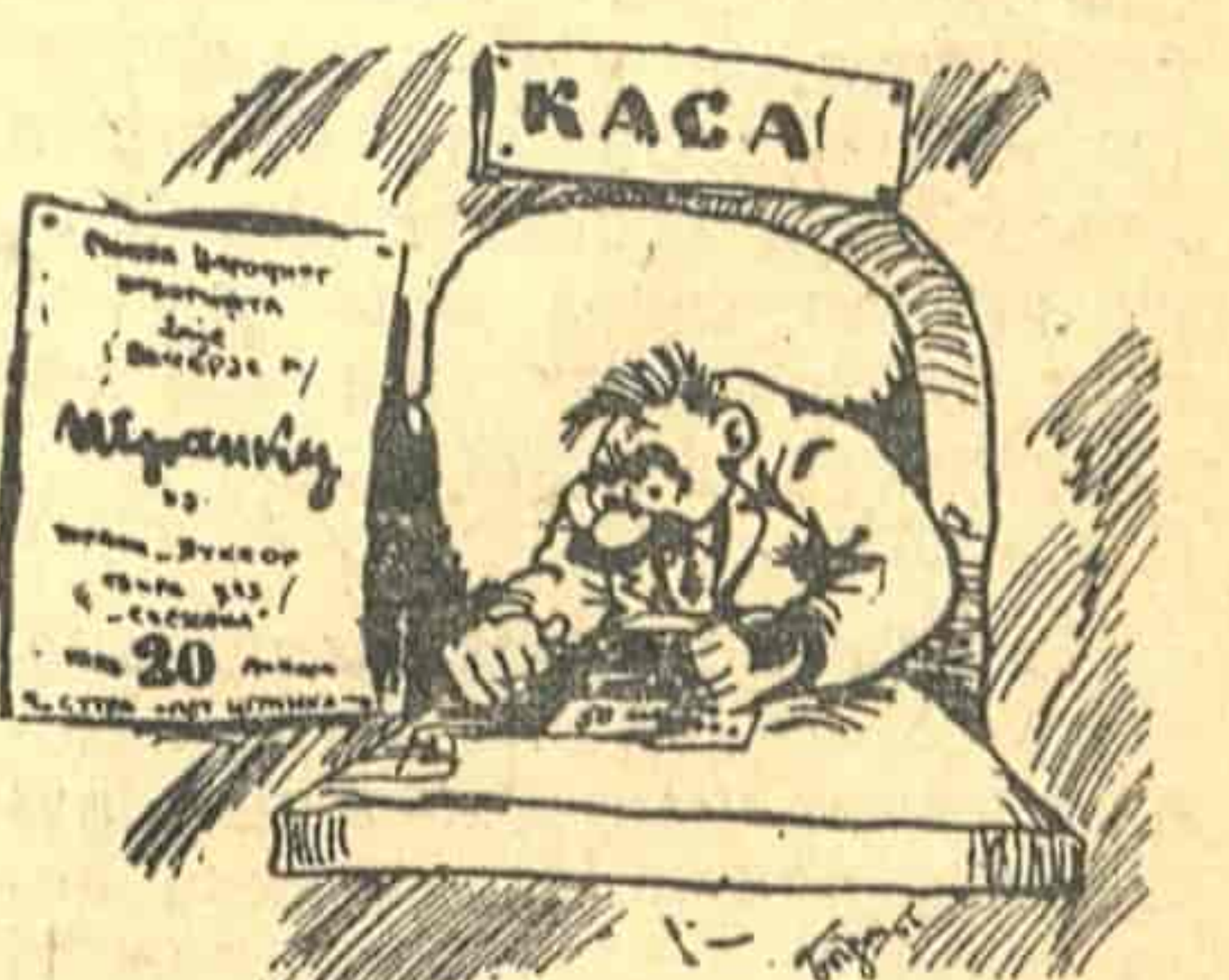
У Савету безбедности ће се расправљати о изјави Украјинске ССР.

— Јесте ли чули о претставци Мануилског? Какво је то мешање у наше унутрашње ствари!

Уносан посао

Улазице за играчку наплаћују се 20 динара.

— Ко још каже да нема хлеба без мотачке?!

За један дан 8.000 радних часова

2000 добровољних радника
на радилиштима

На иницијативу грађана Првог рејона који су одлучили да поправе свој међурејонски пласман у недељу 1. септембра масовно се приступило рашишћавању ружевина.

Још пре 7 часова изјутра пред канцеларијама насеља Дорћол, Скадарлија, Чукурчесма и Варош-капија сакупило се преко 2.000 грађана из скоро свих улица Првог рејона. Многи су донели алат, а многи су га нашли на самим градилиштима јер га је обезбедила народна власт и фронтске организације.

Тачно у 7 часова оживела су градилишта. Забрљало је у Јеврејској број 1, на углу Тадеуша Кошћушког и Високог Стевана у Првом насељу; у Вршачкој број 14 и Туре Ђоковића број 8 и 44 у другом насељу и на простору поред Градске народне штедионице на Зеленом венцу, као и на задружном простору у Бранковој улици у Четвртм насељу. Како Треће насеље није имало свога радилишта, услед тога што је 30 августа уз масовно учешће завршило парк поред Јованове пијаце, то је колективно отишло да помаже Четвртм насељу. Радило се чак и на територији Трећег рејона, јер је радилишта било мало да се запосле све руке добровољно стављене на расположење.

— Све једно, цео Београд је нац, говорили су грађани.

У Првом насељу радило се уз свирку хармонике и песму, а на другим радилиштима је било људи и од 70 година. Њима остали нису дозвољили да раде са ашовом и будаком, већ су слагали цигле и доносили радницима воде.

Једна другарица наишла је на људске кости: жртве из априла 1941 десетак вилица са здравим зубима.

— Били су млади, казала је са тугом.

На свим радилиштима људи са оловкама и бележницама: евидентичари и статистичари. Региструју добровољне радне сате, кампионске туре. Оцењују ефекат рада. Они то чине строго објективно и констатују присутност 2.000 добровољних радника на радилиштима. И ако се радило од 7 до 12 у подне евидентичари су регистровали само 8.000 радних сати, јер су узели у обзир да су појединци дошли после 7, а отишли пре 12.

Шофери су вољели добро напуњене кампионе и дали су 220 тура, њих тридесетак. На тај је начин пребачено 550 кубних метара земље и шута.

Организација је била добра али би се, у техничком погледу могла још побољшати.

М. Н.

Изградња нових домова

Тешко погађа онога, који обилази широку околину Љубљане ужасан контраст између величанствености природе и беде оних, што су четири пута градили гроб над главом и половом отерани, из брегова, гледали како га гута пламен.

Једино што је остало цело, то су капелице и распећа са луткастим богородицама и сладуњавим ликовима светаца. Требало је попатити, сатрти, истребити народ — у име више расе, у име ружичасте перспективе загробног живота.

Али док се клер труди да управи пажњу народа на „чууда“ у крошњама дрвећа, грађанство Љубљане, антифашистичких убеђења и тесног контакта са стварношћу, улаже добровољне напоре да сопственим снагама и средствима, користећи све слободно време, откидајући од одмора, па и од сна, — помогне попаљене, оголеле и обоселе.

То је главна акција, коју у оквиру међуградског такмичења води Градски одбор ослободилне фронте Љубљане, окупљајући грађане из свих

Грађанство Љубљане у међуградском такмичењу

РАДОСНИ НАПОРИ И ЗНАЧАЈНИ РЕЗУЛТАТИ ОДРАСЛИХ И ОМЛАДИНЕ

Од нашег специјалног дописника

градских „четврти“. Синдикалне подружнице, са своје стране, исто тако много доприносе.

У оквиру ове велике акције грађани Вича, Таковника, Шишка, Поља, Центра, Мосте, Сабора и Жежица, као и поједине синдикалне подружнице, у току месеца августа, учинили су четрдесет ових „деловних излета“. У радovima је учествовало 1.127 грађана и дато је 12.259 радних сати, што би, изражено вредношћу новца, износило 170.470 динара. Међутим, услед тога што многе „деловне јединице“ сматрају важнијим конкретан рад од потребе вођања евиденције, подаци нису потпуни, а то значи да је стварни ефекат учешћа радних сати и оног што је обновљено, далеко већи и значајнији.

У вези са овим излетима, јављају се многе тешкоће. Оскудева се у камионима и материјалу. То спречава грађане и чланове синдикалних група да пођу на веће даљине и да раде на више места у једно исто време.

„Јежица“ — деоница цесте широке 21 метар која треба да повеже Трст, Љубљану и Марибор, окупља велики број грађана, омладине и чланова синдиката. На простору од три и по километра обављају се припремни радови. Раније, ту је био друм широк осам метара. Требало је у оквиру добровољног рада извадити вододолне цеви, пливовод, телефон и телеграф, да би се цеста проширила а сви ови каблови поставили са стране цесте, испод тротоара. Овај модерни широки друм имаће простор за брзи и транзитни саобраћај, широк 7 и по метара. Потом, три и по метра са сваке стране, за спори саобраћај, и по три метра тротоара. Облаже се ситном коцком.

Још у бившој Југославији били су начинени планови, али, по ондашњем систему, да извођења није дошло. Према

тим плановима требало је да радови трају две године. Данас је предвиђено: четири месеца.

Добровољни радови обављају се свакодневно од 4 до 8 поподне. Учествоју сви рејони и уштеда, добровољним радом, до августа месеца, износила је 470.000 динара.

О учешћу говоре седмодневни биланси. Узмимо један: од 17 августа до 24 августа на добровољном раду био је 551 радник. Дато је 1.644 добровољна радна часа, ископано је 183 кубна метра тврдог, а просејано 240 кубних метара растреситог материјала. Карактеристично је да у раду учествује највише одраслих мушкараца. Жене, и они који су спречени да раде у обичајно време, долазе на „Јежицу“ кад им је згодно, тако да је увек неко на радилишту. У јулу месецу дато је 32.799 радних часова, а уче-

Радови на деоници „Јежица“

ствовало је 3.003 фронтонца, 2.562 жене и 526 омладинаца. Чланова синдиката, у оквиру њихових подружница, било је 842.

До подне је пала плаха киша и терен није погодан за рад. Зато се пусто радилиште протеже у свој својој дужини и ширини. Много је ту нагомиланог материјала. Дobar део већ се облаже коцком и обећава дело вредно напора.

Са обе стране куће и баште. У околини подижу се тамно плави врхови. Облаци, сасвим ниско, клизе око њих и лежу на литице. Ваздух је свеж и питак. Мршине на влажну боровину. Средина и декор у коме је рад највеће задовољство. Иако је немогуће, услед влаге, прихватити се рада, грађани, већ навикли на заједничке напоре, долазе. Стоје ослонени на лопате и будаке: гледају своје дело. Разговарају о прогнози за завршетак.

— Треба га завршити до 15 октобра, тако смо се обавезали, каже жена са тамним наочарима, које притегнуте тачкастом марамом.

— Неки бабама је било жао, каже мала Тончика, петогодишња девојчица свих очигу.

— Ах, бабе, — остави бабе, упада њен брат — пионир, наоружан двема лопатама. Кад би питали бабе, требало би да правимо кров над цестом, као на станичном перону... Општи смех прати ово мудровање и руменило облица деачкове образе: није знао да га сви слушају.

— Мало се просушило, хоћемо ли, пита радник са браднотиним, раздржане кошуље, пошрно као бакар.

Уз звекет алата: — Хоћемо, хоћемо... Као да их неко виђа, пионир трче напред. И док старији стижу, они већ засипају жарке земљом.

Звоне будаки, шкрипе лопате. Али нису то једини звуци. Не питајући никога, схватајући то као своју частну дужност, ведр млада девојка, бујне, растресите косе, као различак плавих очигу, вади испод своје кишне капаице хармоничку и седе на рпу греду. Кроз кристалан ваздух разлиже се корачница словеначких партизана. Са свих страна јављају се гласови. И песма прати рад... Пошетина, ведр. Бодри и подиже.

— И завршићемо, прихвата омладинац закљичен цикламама за пантлком шешира.

— О, вода и енергија — то је све, додаје радник са великом бразготиним преко образа, са кожним закрпама на коленима панталона.

— Ми смо први почели да радимо, поносито вели Руменик шездесетогодишњак, више плав него сед.

— Ко то „ви“, питамо.

— Ми, из „четврти“ „Бежиград“. Наше со киче ту, на цести...

— Рајнише со ту биле лепе, дрворед старих липа, каже плавокоса жена, било је лепо. Хладовина. Али морали смо их vadити, ради ширине цесте...

— Вадили су их булдозери, прихвата омладинац, са значком Омладинске пруге. Слушајући липово дрво сада још корисније: дали смо га инвалидима за прављење протеза...

Како је трећа београдска бригада постала ударна

(Из мојих бележака)

Субота, 17 август
Застава је спуштена, а звук трубе уздукао, Ноћ. Чимљана каркуну, ша осенчује ликове чланова Штаба. Околу њих — бригада.

— Другови, каже командант, наша бригада добила је задатак да за девет дана избаци деветсто кубика. Ако премошимо ту норму, онда, Другови, има изгледа да наша бригада постане ударна.

Среда, 21 август
Оморна својим врећим влажним маљем пригнисује све јаче. Трава полегла по земљи, а птице побегле у хлад. Онда, где радимо, камен је плав и тврда. Ко зна кад је постао, можда пре десет хиљада година. До недавно покривала га је земља и суво лишће, а данас, први пут, види светлост дана. Некада је овде био брег — сад усек. Пијући беспомољно скакуну око прастарих стена, кажући: Минце? Ни оне нису много помогале, бар не у почетку. После су бригадирни научили да траже „жициу“ и да одваљују читаво комаће.

По ужареном тлу трче деца, погнула главе и гурају колица. Статистичар бележи. Свака колница — црта, Трине, сет таквих црта — кубик. Кубика све више. Данас се не поставља питање да ли се може издржати темпо рада, данас се пребацује норма. Треба што брже ископати, превести и набити. Поле, кад неки омладинци застане, усправи се и тегли. Боде га леба. А затим, опет...

Петак, 23 август
Ноћас су омладинци устајали и провиривали из шатора; а онда се, забринути, кутке поново зачлачили у своја лебала. Стражар се сакрио под шатор, ско крило и размисља. Одједном га прену прегршт кишних капи што му ветар баца у лице. Он уздахне и пође.

Очај. Зар да киша све упропасти? Зар да наша бригада не постане ударна? А синоћ се сунце тако весело играло, правили све дуже и дуже сенке за свако дрво, за сваки кубик. И тада је изненада дојурно један облак, при и бременит кишом. Провукао се између брегова тихо, злосудно.

И значар заплушне и шаторе, и заставу и омладине. И дуну страшан ветар. Дрвеће беспомољно рашири руке и погну главе. Само се шатори заангажирали. Надули се од напора и ма, ло нахерили.

Киша је падала целу ноћ, а јутрос смо сви били нерасположени. Да ли ће престати? Да ли ћемо моћи да радимо? Зар наша бригада неће постати ударна?

Уторак, 27 август
Ево и последњег дана такмичења за ударну заставу. Никада бригадирни нису били тако весели и безбрижни. Девет дана је пребављана норма, и поред оне кише. А данас је небо сасвим ведро.

Али, прешенили смо снаге. Умор је зачас стегао својим кљештима и руке и ноге и слабине. Прикулао се у нама дамина. Треба гурати колница преко сто метара, а живе у лактовима тек што се не прегину, Треба копати зељу, а све све мање; већ се дошло до колца, а олате шарина — ту нема кубика. Нема ни песме. Све чешће се застале да се обрине зној, све чешће са пије вода.

Два сата рада — свега петнаест кубика.

А наша чета треба за шест сати да избаци педесет.

А умор све већи. Наилази назорник, љути се. Још јуче је рекао да треба набавити зељу на други крај насипа, а ни данас није урађено. Набавити? Где? Ту? Па то је... да, па то је свега десет метара од места где се копа. Другови, колница овамо, товарите, возите, журите!

Командант је обећао да ће лати своју црвену мајицу да исечево подлоге за наше знаке. То смеју да носе само чланови ударне бригаде.

Ми се надамо.

Четвртак, 29 август
Друг Роки је одржао говор. Он је говорио тако једноставно. Рекао је да не жели да се опрашта са нама, пошто ћемо се догодине опет срести — на августу. Ако не ми и он, оно, нови омладинци и нови руководници.

Кад је завршио, хтели смо да му викнемо: жинео, али нисмо могли. Стегла нам се грла а очи олажале. Нико није смео да викне први, свако се бојао да га не изада глас. И пошши смо. Неко је запевао, али једва неколико гласова прихватише. Остали су кутали или шуптали речи од песме — усене им дрхташе.

Док смо у колони по један прешили преко палине, за тренутак сам се окренуо и погледао на логор. Шатори су стајали пусти а змија са запаљене сламе несташно се разливао у вису. П. С. Наша бригада постала је ударна!

Стојан МИХАЉОВИЋ

У ЦИЉУ БОЉИХ ТАКМИЧАРСКИХ УСПЕХА

Од умешности десетара зависи успех радне бригаде

Четврти рејон је у погледу рашишћавања ружевина први на табели такмичара. Овај успех је постигнут свесрдним залагањем грађанства, организованог у радне бригаде. Несумњиво је да је организација рада спроведена исправно, у првом реду код основних јединица — секретаријата. Руководиоци радних екипа појединих секретаријата — десетари су, уствари, душа радне екипе и од њихове умешности за организацију посла у многоме зависи успех целе бригаде односно резултат читавог рејона. И поред овога, ипак сви десетари нису на висини свога задатка. Нешто долази због њихове неактивности, а нешто због неумешности.

На уличним конференцијама, када се покретало питање добровољног рашишћавања ружевина, редак је грађанин који се није пријавио за рад. И поред овога, на радилиште нису долазили сви. Тако је се-

кретаријат Лозничке улице од 26 уписаних на радилиште извело свега 3 грађанина. Сличан је случај и са секретаријата Кнеза Иве од Семберије, Подрињске и Сјеничке улице. Када су потражени узроци, показало се да је кривица до десетара. Многи од њих су своју дужност схватили доста бирократски. С обзиром на план рада они су једноставно, још у самом почетку извођења ових радова, обавестили грађане свога секретаријата који је њихов дан рада и да тога дана (рецимо у среду) сваке недеље треба да се појаве на радилишту, односно да се скупе пред насељем, и да одавде оду на одређено радилиште. Ваг овога, сматрали су да не треба ништа више да учине.

Овако пак схватање није правилно. Десетари су дужни самоницијативно да проналазе модусе како ће одређено дана на радилиште извести што већи број људи. Не треба да очекују директиве од насе-

ља. Руководства насеља су преоптерећена пословима и радом и сама очекују сугестије од самих десетара. Свака конструктивна сугестија радо се прихвата и преноси на друге десетаре. Тиме се једновремено руководство растерећује и рад на рашишћавању убрзава.

Уочи самог радног дана десетари треба да посете пријављене грађане да је сутрашњи дан радни дан и да треба да се припреме за излазак на радилиште. Тиме би се грађани потсетили благовремено на своје добровољно дате обавезе, а с друге стране грађани ће моћи за сутрашњи дан да уреде све своје домаће ствари, како њиховим отсуством од куће не би трпели домаћи послови.

Исто тако, потребно је да се радна екипа попуњава новим људима. Често се дешава да се на радилиштима могу видети све исти грађани, док они други остају ван сваког учешћа у обнови земље, ма

да им је много стало до тога добровољног рада на обнови. Али, ето тако, због пропуста десетара они остају ван сваког рада. Значи да је потребно радне екипе попуњавати новим људима. При овоме имају у виду не само оне пријављене, него и оне који се нису пријавили на уличној конференцији из било каквих разлога, а желе то да учине.

Насупрот овим десетарима, има и таквих који су уписали мањи број грађана, али својом умешношћу и добром организацијом посла на радилиште редовно изводе више него двоструки број грађана. Таква је случај са десетаром секретаријата Каленићеве и Максима Горког улице.

Успех у рашишћавању Београда биће још већи ако десетари буду активнији и умешнији. Зато су активни дужни да обрате већу пажњу на то кога бирају за десетара радне екипе.

Миша Симић

Планине су све сивље, са њих струји оштра свежина. Општа је, и овога пута само за бабе, које посматрају рад, са баштенских вратница. Притеку мараме. А добровољни радници? Певају, румених, загрејаних лица. Гласови су различити. Не слажу се увек са звучима хармонике, али су зато увек у складу са ударцима будака, са струјањем лопата, са звучима рада.

Нису то сви послови које обављају грађани Љубљане у оквиру међуградског такмичења. Свака „четврт“ има и своје проблеме и потребе. Граде се станове и помаже се земљорадницима у околини. У току лета грађани Љубљане дали су 13.022 радна часа као свој прилог за пољопривредне радове.

Обавезе се испуњавају уз ведрог расположења, уз песму и свирку хармонике, уз досетке и разговор о радосним напорима и заиста ведрим перспективама.

Јулија ЛУЧЕВ

Што да се компликује?

У појединим продавницама „На-ма“ и „Гран-а“ њем се може добити у малој количини, већ само у кутијама од 3.700 кгр.

— Дајте ми 200 грама чема, за до ручак...
— Можете добити само кутију од три килограма...

Зашто су прегореле радно лампе код неких претплатника у IV рејону

Недавно приликом једне олује у Коперниковој, Стојана Новаковића и Караборћевој улици због ветра настао је кра- так спој на уличној електричној мрежи и у неким становима изгорело је неколико радио-парата, решоа и електричних пећи. Грађани у чијим се становима то десило удутили су заједничку претставку БЕЛСАПУ.

Међутим, ма да је главни узрок свакако у кратком споју и невремену, ипак штета не би настала да су осигурачи били исправни. Грађани обичавају често да у осигураче стављају много дебљу жицу, но што је то потребно тако да она не може да регулише напон струје, и уствари престаје да буде осигурач. И природно, приликом временских непогода морају да настану такве штете.

Контролом исправности осигурача, на струјомерима сами грађани могу увек да отклоне сличну штету. Поред скуповених апарата могли би се поставити посебни осигурачи, који не коштају више од 10-20 динара. На тај начин избегла би се свака могућност да се ти апарати покваре.

КРАТКЕ КОМУНАЛНЕ ВЕСТИ

Цена хлеба у Београду снижена је са 7 на 6 динара. Извршни народни одбор у могућности је да синиз цену основног предмета исхране за 16 одсто захваљујући томе што је извршен, на концентрацији производње хлеба, боље организован рад и смањени режиски трошкови.

Начелно је усвојен предлог Комуналног одељења Извршног одбора за зидање зграде Градског народног предузећа за снабдевање Београда — Гранала — на тргу Славија, с тим да Комунално одељење са пројектантским биром Србије продужи разраду плана за подизање ове зграде.

Кафилериска надлежност

Не зна се ко треба да откупи лековито биље у Ужичком округу.

— Ја мислим да је београдска Кафилерија за то надлежна кад се остали не јављају...

КОМУНАЛНИ ПРОБЛЕМИ Београда

ОТКУДА ОПЕТ РЕДОВИ НА ПИЈАЦАМА

Довоз воћа и поврћа премашује стварну потребу

На београдским пијацама поред тезги с кромпиром и луком последњих дана појавили су се редови. Док је с једне стране довоз поменутих намирница на тржиште не само довољан, него чак у извесне дане и превазилази дневну потрошњу Београђана, докле је међу грађане у великој мери унесена пометња и немир како кромпира и лука, тобоже, ове године због суше неће бити у довољним количинама.

Откуда и чему та психоза? Недавно синдикалне подружнице у Београду дале су изглед једно удутство својим члановима да се они, с обзиром на довољне количине намирница којих има на тржишту постепено већ сада почну снабдевати за зиму, да не би дошнине, ако све буду куповали одједном, упали у дугове. Било је људи који су наопако схватили савет својих подружница и потрчали на пијаце да купују. Пронета је вест како кромпира и лука тобоже неће бити у довољним количинама. — И, природно, на пијацама су се створили редови.

Последњих дана Гранал, Главна београдска задруга, Савез српских произвођачких задруга и «Воћар» довозе на београдске пијаце свакодневно преко шест вагона кромпира. Ову количину Београд никада досад није тропио. На ипак редови, редови... Пред страхом да уред зими не остану без потребних намирница грађани су почели да се снабдевају луком и кромпиром већ у августу, ма да је квалитет садашњег лука, и кромпира врло лош за зимницу.

Грађани треба у погледу спремања зимнице да буду потпуно спокójни. Кромпира, лука и осталих намирница има у довољним количинама и Београд их не може потрошити. Велики комплекси земље које је ове године у својој режими обрадио «Гранал», успех прошлогодишње сетве и организован довоз намирница на београдске пијаце у току читаве сезоне — све то пружа такве изгледе какве Београд никад досада није имао у погледу снабдевања.

Задруге и Градска привредна предузећа имају детаљан план за снабдевање Београда за зиму и он је добрим делом већ остварен. «Гранал», Главна београдска радничка задруга, «Воћар» и Савез произвођачких задруга посветили су велику пажњу преради воћа. Вагонске количине прерађеног воћа разних врста мармеладе и пекмеца, воћних сокова, полупрерађеног, пулпираног воћа, знатним делом налази се већ у складиштима Гранал-а.

Садашњу панику на пијацама створили су они који из читаве те психозе желе да извуку материјалну корист. Београдски снабдевачи ће, међутим ставити грађанима на расположење велике количине тих артикала и врло брзо ућукати непријатеље и разбијаче сребрених прилика на тржишту.

ПРИ РАСПОДЕЛИ РОБЕ првенство треба да имају задруге

Четврта радничко-службеничка набављачко-потрошачка задруга обраћала се неколико пута «Граналу» и «На-Мак» да би јој ова предузећа ставила на расположење извесну количину конзервираних намирница «Уира», које су у слободној продаји и за којима постоји велика потражња. Ради се о парадајзу у малим кутијама, цему од поморанџи, кикирики-у итд. Овим намирницама потрошачи задруге били би подмирили, а сама задруга имала би извесну зараду за покриве својих режиса. Овом приликом управа Четврте радничко-службеничке задруге добила је одговор и од «Гранала» и од «На-Мак» да предузећа не располажу довољном количином поменутих намирница. Одговор је примљен без икаквих рекламација.

Међутим, два дана откако је Четврта радничко-службеничка задруга тражила те намирнице и добила одговор да их нема на лагеру, приватник Татомир Ристовић, који има продавницу у близини задруге, добио је од једног од ових двају предузећа исте намирнице за које је Управи задруге одговорено да их у «Граналу» и «На-Мак» нема. Не зна се тачно од кога је предузеће Ристовић добио робу. Управа задруге, верујући да је ово била случајна омашка, није правила питање због тога, а Ристовић је својим муштеријама продавао парадајз, кикирики и другу «Уирину» робу. Ових дана догодио се поново сличан догађај, по коме може да се закључи да ни први није био само случајност, већ да је посредни неискривост у раду. Управа задруге обратила се поново «Граналу» ради добијања цемова од поморанџе, јер се они много траже. Она није добила оно што је тражила већ јој је понуђена извесна количина пекмеца од шљива, јабука и трешања, за које артикле потрошачи не показују велико интересовање и не купују их. Али, 9 августа у 18 часова, Татомир Ристовић је довео у своју радњу 550 кутија цемова од поморанџе и друге конзерве. Ову робу добио је он од «Гранала», а налог за додељивање робе издао му је чиновник «Гранала» Савић.

Управа задруге је сутрадан послала свог претставника до «Гранала», тражећи да им се доделе потребне количине цемова. И ово тражење остало је без успеха. Чиновник Савић, упитан како је могао Ристовић да добије поменућу робу, а Четврта задруга не може, одговорио је, да се ради о случајној погрешци за коју је крив неки други чиновник.

Мислимо, да би овај случај требало што подробније испитати јер он није једини. Ми немамо намеру да оспоравом приватним трговцима да се и они снабдевају код «Гранала», али сматрамо да задруге треба да имају првенство, јер су њени потрошачи, углавном, радници и намештеници.

Ј. МИХАЛОВИЋ

Један интервју

— Шта мислите, када ће Београђани престати да бацају отпатке од воћа по улици? — Па, друже, ја мислим на зиму.

Најчешћи прекршаји Закона о социјалном осигурању

Раднички повереници не у казују никакву помоћ Одељењу рада по питању социјалног осигурања

Социјална заштита радника обезбеђује се пријављивањем њиховог успослења филијали Земаљског завода за социјално осигурање у Београду у року од осам дана по ступању на посао. Дужност пријављивања успослења лежи на послодавцу и он је извршује на тај начин што доставља Филијали име радника и своје, дан ступања на посао и висину зараде. То знају сви послодавци у Београду, па ипак многи се од њих, намерно или небрежно, огрешују о прописе Закона о социјалном осигурању. За време од 31 јула до 27 августа Одељење рада је примило 191 тужбу противу послодавца који су извршили разне прекршаје Закона о социјалном осигурању.

Од свих приспелих тужби 67 од сто односе се на повреду оног прописа Закона о социјалном осигурању који говори о дужности послодавца да у року од осам дана пријави поменутој филијали успослење радника ради социјалног осигурања. Као што се из постотка види, ово је најчешћа, скоро редовна форма повреде Закона о социјалном осигурању и њу врше најчешће мали послодавци, они који употребљују обично по једног радника (већином је у питању кућна послуга).

Друга врста тужби која обухвата 17 од сто, односе се на повреду прописа који ставља у дужност послодавца, који је већ пријавио свога радника на осигурање, да плаћа филијали одређене доприносе социјалног осигурања. Ови доприноси се плаћају у повременим износивама, на које филијала испоставља платне налоге с позивом да их послодавци уплате у року од осам дана по пријему. Али послодавци не уплаћују благовремено доспеле рате, чиме повређују поменути закон.

Трећа врста тужби обухвата 9 од сто и тиче се повреде прописа, који обавезује послодавца да доставља филијали свако повећање наднице односно плате. Овакве повреду су најчешће вршили они послодавци који су пријављивали своје раднике по прописаној сатној надници, а радницима су омогућавали, уступањем радова у а-корд, већу зараду него што износи њихова сатна надница. Најзад, четврта врста тужби, која обухвата 7 од сто, односе се на повреду законског прописа, који обавезује послодавца да води регистар успослених радника и платне спискове. Не водити, или неуредно водити платне спискове и регистре успослених, значи онемогућити филијалу да води ефикасну контролу у погледу плаћања социјалног доприноса од стране неуредних послодавца.

Живислав ЂОРЂЕВИЋ

★ ЖИВОТ И РАД У СССР ★

Трписта ободница ХАРКОВА

Идуће године навршиће се три столећа од оснивања Харкова. Пре триста година, на месту где се сада налази град Харков, саграђена је дрвена тврђава са задатком да буде брана од четстих татарских најезда. Од тог времена почиње да расте град тврђава и касније добија име по реци Харкову.

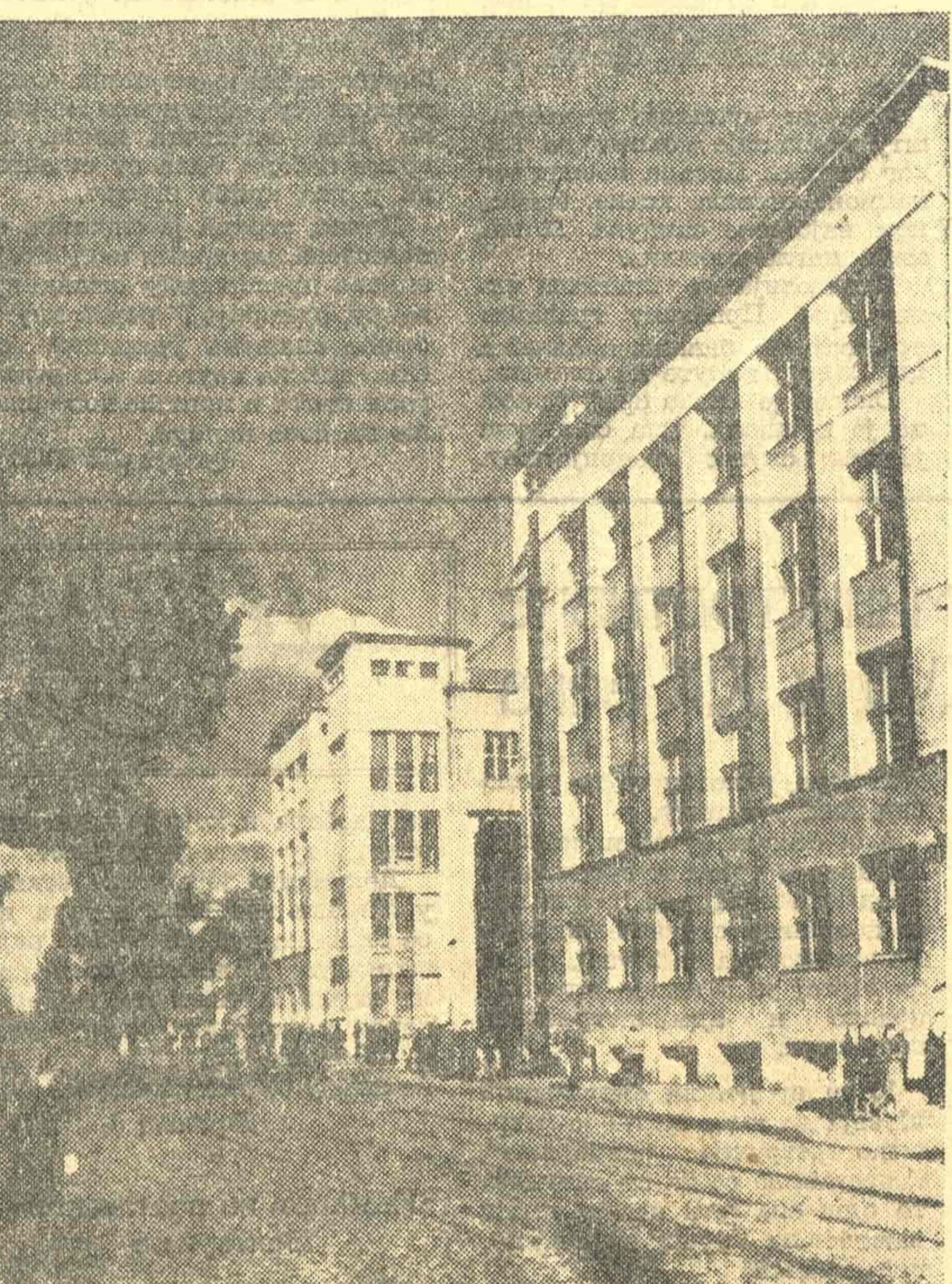
Петар први посетио је 1708 и 1709 године харковску тврђаву. Задовољан местом, на коме је она подигнута, Петар је наредио да се тврђава знатно прошири и што боље уреди. Проширењем граница Московске државе према југу, харковска тврђава изгубила је свој војни значај, ма да су се поједини тврђавски објекти сачували све до почетка XIX века.

Међутим, Харков је пре револуције уживао глас досадног, незанимљивог града. Изнад калдрме од облутака диннала се густи прашина. «Квака је овде прашина! То је ујачасно!» — жалио се пријатељима славни руски критичар Висаријон Бјелински, који је пропутовао кроз Харков у петог деценији прошлог столећа. После Велике октобарске револуције за Харков су почеле године процвата.

Тамо где је благо претстављало, такорећи, хроничну појаву, где су приземне кућице стајале у цикцаку, подигнуте су у годинама совјетске власти вишеспратне куће, саграбени су дворци културе, створени су нови булевари и скверови. Трамваји и трелејбуси повезали су предграђа са центром Харкова.

Преобразила се и харковска индустрија. Напоредо са реконструкцијом старих завода, у Харкову је подигнуто много нових индустријских предузећа. То су цинковски завод; харковски тракторски завод, завод за израду турбина, завод за производњу тешких машина, велосипедски и многа друга предузећа која су Харкову прибавила славу града напредне социјалистичке индустрије.

У годинама совјетске власти Харков је заузео огромну територију од 30 квадратних километара. На тој територији извршени су комунални радови врло великог обима. На тргу Ђержинског поникле су нове вишеспратне зграде. Становници Харкова поносе се Домом државне индустрије. У том Дому, у његовим великим и светлим просторијама, ради-

Харков. Обновљена зграда Рентгенолошког института

ло је око 20.000 службеника разних организација и установа. Главна брига инжењера-градитеља била је да тим људима створи што боље околности за рад. Градитељи су постигли у томе потпун успех. Огромна зграда, чији обим износи преко 350.000 кубних метара, чији поједини делови имају од шест до четрнаест спратова, ипак не оставља утисак тешког зида. За прозоре те зграде било је потребно тачно 11 хектара стакла. Око Дома државне индустрије подигнут је читав ансамбл нових грађевина — Дом пројектних организација, Задружни дом и зграда новог хотела.

Харков је с правом важно као «студентски град». 1940 године висок харковске школе похаљало је преко 54.000 студената.

Вероломан напад немачких фашиста на совјетску земљу, а затим више него двогодишња окупација града, донели су Харкову страховита рушења. Немачки окупатори уништили су половину станбене површине. Потпуно су онеспособили сва комунална постројења и порушили индустријска предузећа, уколико она нису била евакуисана.

Чим је Црвена армија ослободила Харков, почели су радови на његовој обнови. У граду је већ успостављено преко 800.000 квадратних метара станбене површине. Створена је моћна база за подизање великог броја зграда за становање. У предатном обиму успостављени су водовод и канализаци-

ција. Успешно се спроводе радови на даљем уређењу града и на подизању његова благостања. Само у току последње две године на трговима и улицама Харкова засађено је преко пола милиона дрвета и украсног шибља.

Поновно ври живот у харковским високим и осталим школама, у научно-истраживачким институтима, библиотекама, клубовима и позорницама. Харков живи пуним животом великог совјетског града.

При крају остварења новог Стаљиновог петогодишњег плана Харков ће постати још лепши и величанственији него што је био пре рата. Повећаће се списак цинковских харковских завода; сада се већ уврдио граде завод за израду кугличних лежаја и завод графичких машина. До 1950 године у Харкову ће се створити, поред постојећих, још 69 километара трамвајских и трелејбуских линија. До тог времена биће петоструко повећан број трамвајских вагона и трелејбуса. Инсталираће се 136 километара зеве за гас. Потрошња гаса порашће шестоструко у поређењу са предатном. Нови вртови, паркови, скверови доприће лепоти града. Обале харковских река биће покривене гранитом. Према пројектима најбољих совјетских архитекага подићи ће се монументалне зграде. На Тргу Тевелева налазиће се нове зграде градског Совјета и универзалног магацина, а на Станичном тргу — нова зграда станице.

Александар Касјанов, главни архитекта Харкова

Козерица

Сектор оријентације

Некада је било врло тешко у Београду оријентисати се. Све су улице некако личиле једна на другу. Нигде није било ознака нити нарочито постављених табла по којима би се човек могао управљати. Осим тога, свака друга улица носила је име неког краља или краљице, кнеза или кнегиње, цара или царице, па се човек могао да збуни. Тражите, рецимо, улицу краљице Наталије, па се докоурате до улице краљице Марије.

Данас је, међутим, питање оријентације сасвим олакшано. По улицама, зидовима и оградама има разних и најразличитијих ознака по којима можете лепо пронаћи и најзачељнију улицу.

Незгодно је, наравно, што када тражите, рецимо, неког свог познаника морате најпре да се распитате да ли он станије у зони домаћих животиња или не, али, према одговору бићете сигурни у којој половини Београда треба да га тражите. После тога упитате у том делу Београда првог пролазника кога оцените као старог Београђанина (познаћете га по томе што иде право и никад не звера), како ће те доћи до улице у којој станије ваш познаник. Добићете отприлике овакав одговор: Идите одавде право до огромног, кречом испаног, натписа »Хоћемо Републику«, одавде скрените лево до истог таквог натписа: »Сви на митинг« (приметићете можда да слово г у речи митинг недостаје, ваљда је писцу недостајало креча, али то не смета), затим окренете десно до пароле: »Смрт спекулацији« (ту су нартана и вешала, али се ви ништа не бојте). Побите затим лево до позива: »Гласај за Јашу Продановића« и наћићете улицу коју тражите.

Будите уверени да после оваквог објашњења није могуће залутати. А ако хоћете да нађете и стан вашег пријатеља, питајте у тој улици првог становника на кога нађете и добићете тачан одговор:

— Идите одавде до куће окићене сасушеним зеленилом преосталог још од прошлогодишње прославе Првог маја.

Пређите ту преко улице и, пошто прођете поред натписа »Живео друг Драги Стаменковић«, уђите у кућу ископчану заставицама које ту стоје од дочека чешког претседника Фирлингера. На првом спрату пише »Пријављујмо ратне добитнике«, али се ви не заустављајте, него гурајте до спрата на коме пише »Купујте само на пијацима и по одређеним ценама«. Ту залупајте на десна врата, пошто звоно не ради. Не обраћајте пажњу на цедуљу: »Нисам код куће. На добровољни рад ићи ћу други пут«, јер је он свакако код куће. Свака омашка при овоме је искључена.

Можда би сте хтели да знате како се треба оријентисати на Теразијама. Ево решења. Тражите ли, рецимо, Уредништво »Јежа«, наћи ћете га најлакше ако идете до зграде на чијим улазним вратима пише »Престолонаследников Трг бр. 31—33« и попитате се до спрата на чијим прозорима споља висе огромна метална слова »СФИБ« (Српски филателистички биуро). Хоће те ли код »Воћара« идите до зграде Теразије 35 и попитате се на спрат између чијих прозора споља пише »Асикурациони ђенерали ди рекција за краљевину Југославију«, а ако вам случајно треба Министарство социјалне политике НР Србије, идите до зграде Теразије 29, на чијим улазним вратима пише »Вистаде ваљевска индустрија а. д. инж. Станковића«. Не смета ништа што је инж. Станковић као сарадник окупатора побегао из земље. Његова фирма још стоји и корисно служи у сврху оријентације. Или, најзад, да више не сумњате, ако вам треба Народни одбор Другог насеља Трећег рејона, онда идите до зграде Теразије 11, на којој се налази 20 метара дугачка табла са натписом: »Пропаганда д. д. пређе Југословенског Рудолф Мосе д. д.« и тачно преко пута, прозор у прозор, налази се поменути Народни одбор.

Кажем вам, ни Тезеју није било лакше када је, убивши Минотаура, помоћу коња изишао из лавиринта, него нама када хоћемо да пронађемо неку улицу у Београду. Било би просто штета ако би се са улицама укључили сви натписи — путокази.

Мирко СТОЈАКОВИЋ

Из историје ове зграде

ПРЕД ПОЧЕТАК ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ

Прва мушка гимназија поново прима средњошколску омладину

—Из историје ове зграде—

Био је то ред ученика. На углу: мали баштован-лук. За динар се добијало пет струкова расада: паприке, босиљка, кадифице... А онда, 1936 године, ударио је будак у изједене зидове. Крунили су се слојеви разнобојног креча. У прашина и бежању пацова, настао је мрачних станова, закрљених окна. Нестало је излизаних прагова, на којима су, крај закуцаних потковица, спавале мачке.

А једнога јутра на утабаном терену застрти су столови и поређано јело. Пред подне је отпочела шкрипа кочица заустављаних аутомобила. На челници и министарски изасланици, много удешених жена, а можда и сам претседник општине, дошли су на освешћење.

Певали су попови у глас. Господа у првом одећу озбиљно су гледала у земљу. Шешире и рукавице држали су у скупљеним рукама, на трбуху. Кроз »шлагере« и лорњо.

реда. Узбуђени, дотicali су се, задовољно, рамена и глава својих ученика. Други су, ознојени и преплашени, јурили ходницима, преклињући: — То је лудост! Децо, ура-зумите се!

Из школе се расположење просуло на улице. Пролазници, растеривани, ипак су разносили оmlадинске пароле.

Тако све до 27 марта. Тога дана школа је била празна, али је са сваке табле, онемо ко је завршио у учионице, довикивало десетину борбених парола. Језгро школе: оmlадина, манифестовала је, пуних груди, по шумним, узбурканим улицама.

Шести април расцветало је на зидовима школе неколико злочиначких отвора. Кроз разорене зидове попадале су у дворнице клупе, глобуси и збирке шарених лептирова.

А онда су три године у дворништу школе лупали чекићи. У жицом ограњеној згради о-прављали су поломењени и из-

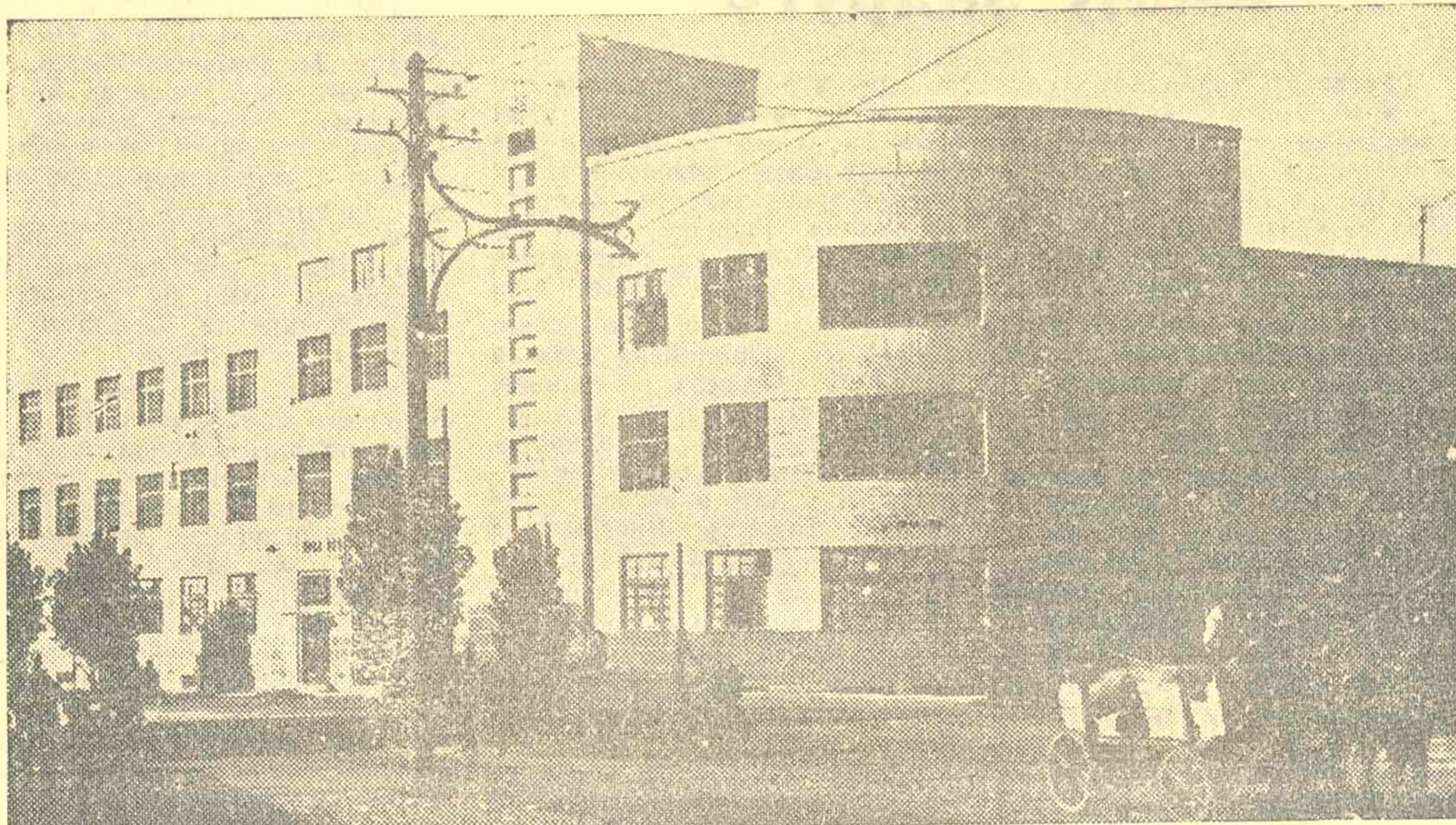
Две ноћи и један дан држали су се прегладнели и жедни. А кад су партизани, притрчавали незадрживо, бацали у сваки прозор по ручну бомбу, извукли су се и побегли дуж зидова.

Зграда је много настрадала. Али, сала је остала неопштећена. Почишћена је, постављени су редови столица.

Скромна цедуља на капији, позивала је грађане Првога рејона да изаберу своју народну власт.

Столице и клупе су се испуниле. Још увек под утиском четворогодишњег страха, грађани су се постепено кривили. Тек топао глас капетана са петокраком на титовки, који је говорио са позорнице речима које се дуго нису чуле, не само у школи него у читавом Београду, одагнао су из очују и са црта грађана немир.

Први народни одбор изабран је једногласно. Раздарајући грађани осетили су се

Обновљена зграда Прве мушке гимназије

не, посматрале су даме, пазећи при том, да им потпетице тесних, лакованих ципела не тону у свежу глину. Присутни су налазили да је моменат веома свечан...

...а прави свечан, заиста значајан момент, наступио је тек после неколико година. Потписан срамни пакт залалио је револт у духовима школске оmlадине. Завуђивало је и забубњало у учионицама и ходницима нове школе.

— Боље рат, него пакт! Одзвњали су зидови, прштала је крета на таблама. Кроз отворене прозоре куњао је на улицу младачки оркан негодовања.

Два камнона жандарма и члан кварта, у морнарски-плавој униформи, накинђурен златним шпиритима, — ништа нису могли да учине. Једино: блокирали су школу. А баџи су седели по клупама и прозорима, и викали, и демонстрирали... Вно је то осачњак и тврд орах за полицијске мере. Школска оmlадина била је хомогена, сложна. Како у-халсити целу школу?

Поједини професори, румених образа од расположења, шетали су од разреда до раз-

решетани аутомобили; »ручни рад« храбрих партизанских напада и одбрава.

А четврте године, школа, претворена у касарну, поштала је прихватилиште за трупе које су се »еластично« повлачиле из Африке, Грчке и осталих угроњених фронтава. Под страхом од свакодневних бомбардовања, у школи су боравили по дан-два »сахарски борци«, кратких жутих ногавица, и похабани, клонули, ве-чито пијани гренадири Вермахта.

Изненада гужва. Трчање степенницама, Покрет! Камнони се пуне журбаним људима...

...јер већ се тресе град, при надирању тенковских грдоси-ја ослободилачке Црвене армије. Стогови муниције у дворништу гимназије доприру до првог спрата. Посада последњег камiona полива, хитно, бензином најближе сандуке. И камион нагло одлази...

Експлозија би уништила читав крај. Прискачу грађани: трамвајџије, бакали, пролазници. Бацају капуте на пламен...

Спасен је читав крај. Спасена је и школа. Она само још једном служи непријатељу.

први пут после толико времена у своје граду, у својој кући. На позорницу, са које су четири године одјекивале разне, »Лили Марлен« и масни војнички скечеви, попусти су се претставници власти целог рејона: обични, наши, блиски људи... Уморни и испијени — као и они у клупама. И више, може бити...

Тако је школа поново освојена за народ. Поново прочишћена и стварно освешћена.

Од тога дана, ту су одржане многе приредбе и конференције. Решења су многа питања. Донесени многи закључци. Клицало се, пуних груди, Тигу и Стаљину, брским армијама и тековинама јуначке борбе.

У учионицама су боравили борци; наши и совјетски. Одржавани су официрски курсеви. Два гласачка места, за време избора, била су смештена у два крила зграде.

Данас, зграда је спремна, о-прављена, да прими међу своје зидове препорођену оmlадину, ведру, одморну. У редов клупа сешле опањени ударници са Оmlадинске пруге и посавских радилишта и црпшиће ново знање за нове напоре.

Јулија ЛУЧЕВ

Како београђани решавају проблем дечјих колица

Куповина дечјих колица захтева фантастичан иметак.

Фронтовци криптикују

Вашарски акробата легално пљачка народ

»Акробата Алексин познат је још од пре рата. Он је познат не само по свом скоку из ка-веза који пада, или по томе што се зубима држао за уже окачено за авион у лету, већ и по дрској провали у просторије филијале »Политике« у Новом Саду, којом приликом је покушао да украде огромне своје новца, али је ухваћен на делу и осуђен као најобичнији криминалац.

Човеку таквих особина окупација није сметала. Њега не интересује то што окупатор свакодневно убија српске родољубе; Алексин гледа да заради. Он од окупатора добија дозволу да заврши свој филм »Невиност без заштите«. Тај филм примљен је веома похвално од стране квислиншке штампе, која је хвалила Алексина као одличног режисера. Није случајно да се као додатак на тим претставима приказивао пропагандни филм из Гебелсове куће, у коме се оштро напада Америка. Тадашње власти омогућиле су му да са »филмом« прође кроз Србију. Али, Алексин је незајљив.

Ако је са својим триковима и сензационалистичким програмом могао да просперира пре рата и под окупацијом, данас је дошло време када би требало једном за свагда да сиђе с позорнице. Не сме се дозволити да један криминални тип, који је био сумњиво држао за време окупације, сервира нашим грађанима програм испуњен јевтним вашарским триковима и да притом зарађује десетину хиљада динара за једну претставу.

Међутим, шта се дешава. Вештим манипулацијама криминалац Алексин добија од Отсека унутрашњих послова Четвртог рејона дозволу да продуцира и даље. Алексин сервира лажи и прича како је његов филм био снимљен за време окупације илегално, како га је Гестапо цензурисао и унакаженог му вратио. Штавише, Алексин прича да је био и премлаћен у Гестапоу. Његова бестидност иде и даље. Он даје од своје »зараде« један део за хумане сврхе. Рачуна да ће тим добровољним прилогом боље да просперира, да у неку руку подмити наше власти и грађане.

Поставља се сада питање: шта раде другови фронтовци и народне власти Четвртог рејона? Зар се они нису нашла побуђени што један криминал-

ни тип даје на њиховом рејону програме који су далеко од сваке артистичке уметности, срачунате само на што сензационалнији ефекат и што већу зараду? Зар ће се дозволити да Алексин и даље штетно делује на нашу оmlадину? Стојан МИХАЙЛОВИЋ

ТРЕБА ВЕЋ ЈЕДНОМ ПРЕКИНУТИ СА АЉКАВОШЋУ

Чиновници који раде по архивама у нашим државним установама често својом немарношћу стварају читав хаос приликом разношења поште тиме, што никада не ставе пуну адресу надлештва коме се нешто упућује, већ на конверти наизабе дан, општи назив за неку установу, без тачнијих обавештења у којој згради и на коме спрату, у којој соби, тако да се често дешава да курири морају да шетају, разнесеши пошту по више часова губећи у времену. Исто тако дешава се, да се пошта упућена разним надлештвима врло често даје куририма негруписана, због

чега се стварају извесне забаве.

Тако у архиву Општег одељења ИНО-а скоро редовно стиже пошта која се односи на друга одељења, која су ван зграде Општег одељења, те због тога чиновници морају сву пошту да отворе, да би видели на које се одељење пошта односи да би је тамо упутили.

Треба већ једном прекинути са старом праксом, бирократског типа, које смо се ми једном за свагда одрекли.

Љ. Г.

СТАКЛО КОЈЕ ЧЕКА ДА ГА НЕКО ОДНЕСЕ

У оквиру сабирне акције грађани улице Маршала Толбухина сакупљали су стакло. Од јула месеца пред кућом број 24 стоји велика гомила сакупљенога стакла које нико не односи.

Стакло се расипа и права је опасност за децу која иду боса.

Било би крајње време да се неко побрине за ово стакло — јер, иначе, чему је и служила сабирна акција?

Петар ЈОВАНОВИЋ

ИСПРАВКА

У броју 90 нашега листа од 23 августа 1946 год. на страни 6 у рубрици »Печатлари видири — обнављају Београд« у цитату одломка из реферата Живорада Бурића, у првој реченици омашком су испуштене две речи. Потпуни текст те реченице треба да гласи: »Београд има око 35% синдикално неорганизованих грађевинских радника, а од 5.000 грађевинских радника, свега је 100 обухваћено културно-просветним радом...«

Г. Т.

Докуменат »административне реткости« из XVIII и XIX века

Градски музеј Београда сазнао је да у Управи градских добара постоје тапје из осамнаестог и почетка деветнаестог века, писане на српском и турском језику. Документи обилују изванредном грађом за унутпуњавање политичке историје Београда и за историју развитака самог града. Оскудевајући у документима из тога доба, Музеј је тражио од Управе градских добара да му се дозволи да користи та документа, како би били прируци научницима.

Управа градских добара, у први мах, сматрала је да може да изађе Музеју у сусрет, пошто су, новим катастарским књигама, историска документа

стављена, како би се то рекло код њих, у архиву.

Али ствари су се измениле. Управа се тргла и саопштила Градском музеју, да ће она прво извршити стручно издавања докумената за Музеј, да не би Музеј узео нешто што има правне и административне вредности.

Када су дошли службеници Музеја да виде да ли је извршено »стручно одабирање«, испоставило се да су документа одвојена али пошто имају важност за Управу није их могуће издати.

Чудно је какве административне вредности имају документи из осамнаестог и деветнаестог века за Управу град-

Сиробратије

ски добара и који је чиновник открио ту велику мудрост.

Документа још увек чекају у Управи градских добара да се ставе на расположење Градском музеју, како би послужили науци, а чиновник мудрује поред прављивих докумената и измишља изговоре који се не слажу са данашњицом.

Љубиша ЈОЦИЋ

Намфори на поштанским шалтерима

Да неке другарице на шалтерима Главне поште нису увек према партијама довољно пажљиве, то је већ доста по-

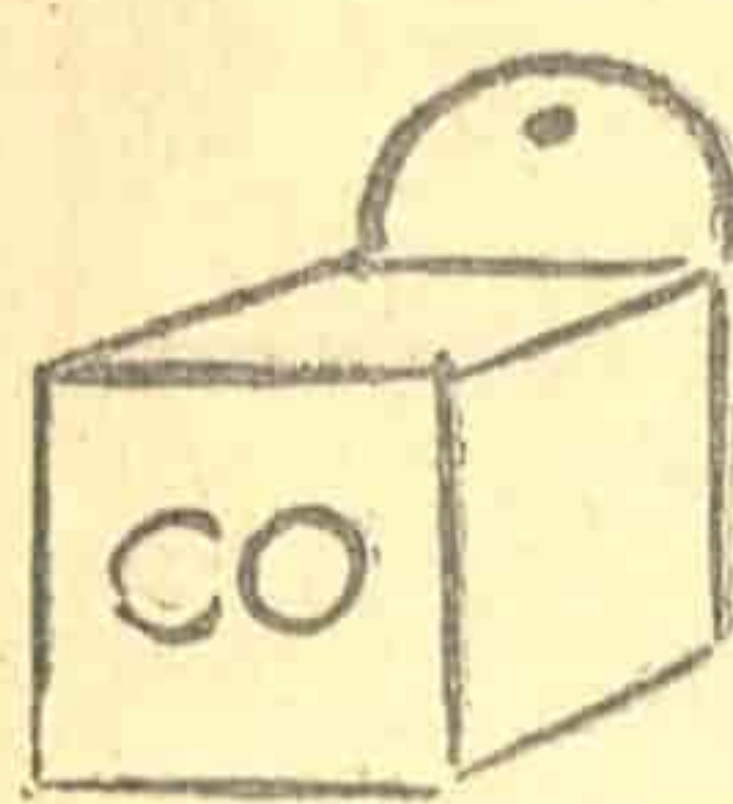
знато, али кад су оне не само непажљиве и нељубазне, већ и неучтивне и арогантне, то је већ појава, о којој треба повести рачуна.

Таква је, на пример, једна службеница на шалтеру бр. 5, где се предају телеграфске упутнице (у непарне дане по-се подне). Кад сам још ових дана (15 ов. мес.) после њеног неучтивног понашања при пријему новца, при пријему текста за депешу и др., а све уз једну неразумљиву набуцитост и намфоравост од њене стране, скренуо пажњу, да ћу такво понашање изнети у новинама, она је мало променила начин.

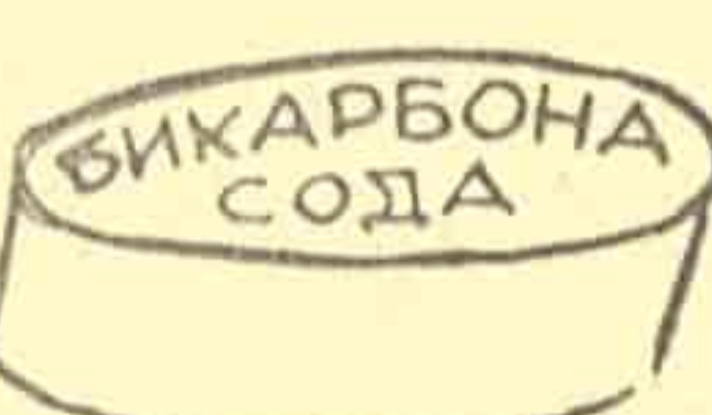
Г. Т.

За Наше ЧИТАТЕЉКЕ

Домаћице знате ли?

... да је СО одлично средство за испирање грла и свих оболелих слузокожа. На литар кључале воде треба ставити једну кашичицу кухињске соли; да со помешана са соком од лимуна чисти мрље од рђе; да су со и сирће одлична мешавина за уклањање кречњег талога из боца, бокала, па и емајлираних судова.

... да БИКАРБОНА СОДА бели зубе; не треба је употребљавати често но два пута недељно; да против микроба зноја можете употребити соду бикарбону као пудер, а преко тога талк;

да је за прање осетљивих тканина, нарочито свила, чистих и вештачких, добро на литар млаке воде додати 2-5 грама бикарбонне соде;

да би опрали и одмастили сунђере треба их потопити један сат у млаку воду којој смо додали 20-25 грама бикарбонне соде. Испрати их треба у много чисте воде;

да ако ставите на врх ножа бикарбонне соде у млеко које кувате, оно вам се неће згрушати;

да би вам зелено поврће — грашак, боранија, спанаћ, кељ — задржало лепу боју, додајте у воду у којој се кува 4-5 грама бикарбонне соде на литар, и немојте суд да покочите.

... да КРИСТАЛНА СОДА поправља тврде воде, као што је београдска. За умињавање треба ставити 2-3 гр. соде на литар воде;

за прање масне косе добро је ставити неколико кристала соде у врху воду;

за масну кожу добро је додати при купању у кадлу 300 грама кристалне соде;

да је кристална сода одлична, кад се умерено употребљава, за прање рубља. Она га не нагрива, него само раствара масну прљавштину;

да са 100 грама кристалне соде на литар вруће воде можете темелито опрати флаше од зељина, парфема или ма какве масне течности;

да предмете од лима и од цинка, плеха треба прати у врлој води са кристал-содом, а после истрљајте филним песком.

ФИСКУЛТУРА

Металци воле спорт (си одлични су спортисти)

Металци су одувек били одушевљени спортисти. Волели су све спортске дисциплине, а највише фудбал и бокс. После напорног рада они су одлазили на спортске терене или у боксерске сале и тамо вежбали с много одушевљења и љубави према спорту.

Није то случај да су многи наши истакнути спортисти још пре рата били по занимању радници металске струке. Они су били расејани по разним друштвима и поред неколико покушаја није им успело, услед разних тешкоћа на које су наилазили, да се окупе у једно друштво и да га уврсте међу најбоље у држави.

Радничка омладина пре рата није имала могућности да се развија правилно, а због своје борбености и напредних идеја често је прогањана од непародних режима. Металци су предњачили у борбености, истрајности и пожртвовању. Зато су наилазили на највеће тешкоће и многе препреке.

После ослобођења металци су добили своје друштво

Тек после ослобођења, под потпуно измењеним условима, остварене су многе тежње металских радника. Њихова борба није била узалудна. Између осталог добили су и своје физкултурно друштво.

„Металац“ је основан непосредно после ослобођења Београда, у доба када су се из Срема још чули топовски пуцњи. У Београду су се још јасно видели трагови борбе и немачке окупације. Рушевине су закрчивале улице, трамваји још нису радили, многа предузећа и фабрике биле су затворене. Покварене машине чекале су на оправку, нове делове за моторе требало је направити, на сваком кораку осећала се потреба за вредним рукама металских радника. И они су се латили посла. Несебично и пожртвовано, с великим одушевљењем, свесни тешких задатака који их очекују на обнови тешко настрадале домовине.

Металци су радили ударнички. У фабрикама, по радионицама, по кућама. Свуда су били потребни и свуда су стизали. А у кратким часовима олимпијског остварили су своју давнашњу жељу — основали су своје физкултурно друштво. Иницијативу су дали Божо Јеремин и Душан Ђорковић. Они су окупили око себе прве физкултурнике-металце и почетком 1945 године основали ФД „Металац“.

Скроман почетак Почело се скромно, с минималним средствима. Ново друштво није насљедило опрему ниједног клуба и зато су тешкоће, услед недостатка реквизита, биле врло велике. Али металци су познати као упорни борци, живаши и истрајни. Брзо су организовали своје друштво и одмах у почетку поставили га на здраве основе, наглазећи на потпуној организацији металске струке.

„Црвена звезда“, која је била раније формирана, добила је ривала.

То се ускоро показало на утакмицама између ова два друштва. Суверен „Металац“ — „Црвена звезда“ добио је ускоро значај београдског дербија. Металски радници прихватили су своје физкултурно друштво с много љубави и то му је обезбедило праву развој. С подриком синдиката и својих многобројних чланова, ФД „Металац“ брзо је стао на своје ноге и његов развој кренуо је брзим корацима.

Металци-фудбалери

То је друштво металаца, али не само по имену, већ стварно и по струци својих чланова. „Металац“ није само име једног физкултурног друштва. У његовом фудбалском тиму заиста игра огромна већина играча металаца по струци.

Голман Поладић је прецизан механичар, који је у доба када је рат још трајао израдио хиљаде инструмената за митраљезе. Гаша Филиповић, пожртвовани бек, по занимању је електричар. Кроз његове руке прошле су стотине хидрауличких дизалица одмах после ослобођења Београда.

Дреера има највише. То су Минда Јовановић, бек Јованић, Михаиловић и Панић. Металобрусач је Паја Величковић, а Жика Јовановић бравар. Али нису само фудбалери металци по струци. И чланови других секција су металци. Лакоатлетичар Тимотијевић, познати дугоспртач, мотоциклиста Чабраја, Милош Милиновић и Сава Павловић, затим бициклиста Чавић, сви су они металци. А сви чланови боксерске секције и секције пинг-понга такође су металци.

„Металац“ је заиста прави претставник металске струке.

Скоро три хиљаде чланова

Још одмах после оснивања „Металаца“ је почео да се развија испуњавајући све прописе нашег новог физкултурног покрета. То је права масовна физкултурна организација, која има 2.996 активних чланова и чланова. Сви они вежбају у разним спортским дисциплинама. „Металац“, наравно, има пуно разних секција. Поред фудбалске још:

мотоциклистичку, лакоатлетску, бициклистичку, пинг-понг, кошарке, боксерску и шаховску.

Све секције су веома активне, одржавају редовно тренинге и утакмице, а у својим редовима окупљају највише омладину металске струке.

Занимљиво је да се број чланова стално повећава и то тако брзо да ће у најскоријем времену „Металац“ по броју чланства и активних вежбача бити заиста једно од најмоћнијих физкултурних друштва.

18 тимова боре се за друштвено првенство

„Металац“ са својим фудбалским тимом учествује у такмичењу за државно првенство. Али ово друштво има још 18 фудбалских тимова! И то добро организован, тимова с младим, талентованим фудбалерима.

„Металац“ има осамнаест активна по великим индустријским фабрикама и предузећима у Београду и његовој околини. Сваки активна има свој фудбалски тим и још неколико секција, које су врло активне.

Недавно је расписано првенство друштва у фудбалу, пинг-пону и шаху. У фудбалском такмичењу учествују 18 тимова. Утакмице се одржавају преко недеље на игралишту „Авала“.

Фудбалски тим „Металац“, члан Савезне фудбалске лиге

Сандић

Игра се по дуплом бод систему. Победник добија назив првака ФД „Металац“.

Одушевљене присталице

Кад фудбалски тим „Металац“ одлази из Београда, онда се свака његова игра очекује с највећим интересовањем у редовима његових присталица. Прошле недеље, на пример, кад је „Металац“ гостовао у Скопљу, где је играо против првака Македоније за првенство државе у оквиру такмичења савезне лиге, пред просторијима друштва окупила се предвече велика маса света. Било је ту неколико стотина металских радника. Многи су право са посла дошли да чују резултат из Скопља. А кад је јављено да је „Металац“ победио са 2:1 настало је право весеље.

Ретко које друштво има тако верне и одушевљене присталице као „Металац“, који је успео да се развије у право масовно физкултурно друштво.

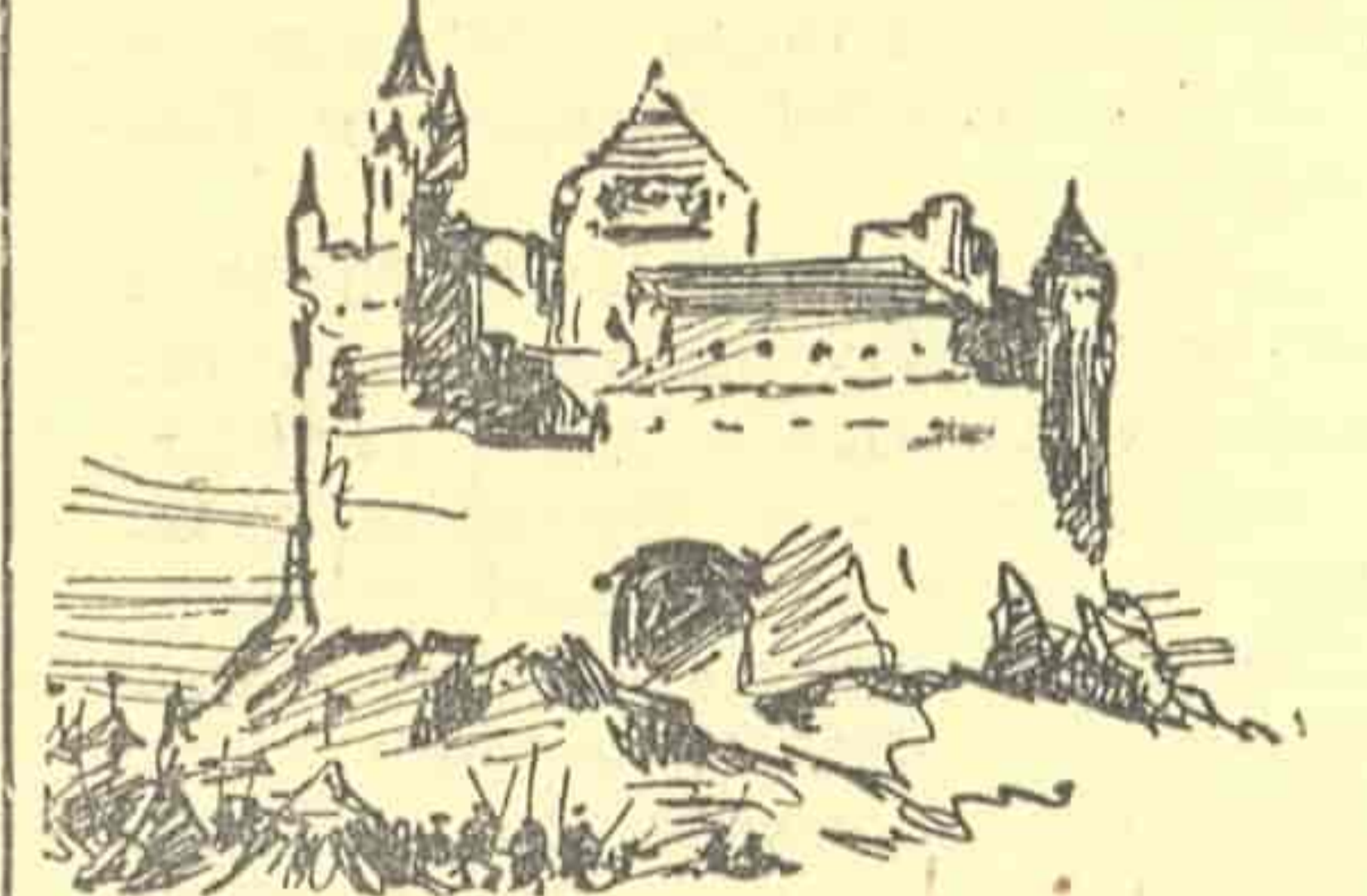
За Наше НАЈМЛАЂЕ

Како је један дечко спасао град од непријатеља

У старо време, пре много стотина година, око свакога града дизале су се куле и зидине. Па кад би био рат, заштитиле би се гвоздене капије, а грађани се наоружали и бранили своје домове. Зидови око града били су високи и стрми. Ако би непријатељи покушали да се пењу уза зидове, нападнути грађани бацали су на њих одозго камење и сипали врху воду или кључало уље. Често су непријатељи ипак успевали да се попну уза зид или да пробiju капију. Али то их је увек морало стати много жртва, много мртвих и рањених, те су се градови освајали на много лакши начин: опсадом.

Опсада је кад непријатељска војска опколи са свих страна град, не да никоме да уђе и нешто унесе и — чека.

Они у граду једу, сваког дана све мање и брашна, и месо и остале хране. Најзад остану без ичега. Издрже дан-два гладни, издрже и десет, али не могу више. Једва се на ногама држе, и најзад се предају на милост и немилост непријатељу.

Било тако један велики и богат град, па наишла нека пљачкашка војска, којој је било свеједно да ли ће да опљачка овај или онај град, главно да у њему има доста блага.

Затворили грађани капије на свом граду и наоружали се. Непријатељ, међутим, није хтео ни да напада град него га је само добро опсео.

Пролазили су дани, пролазиле и недеље, а непријатељ и даље држао град под опсадом. Почело је да нестаје хране. Народ је гладовао.

Непријатељи под зидинама знали су да опседнути град нема више хране и сваког часа очекивали његову предају.

Тада се један малишан, дечко од девет година, јави војсковођи који је бранио град и каза му:

— Ја ћу спасти наш град! Сви су се насмејали. Али кад је шврћна испричао шта је он смислио и показао шта уме, свису се узобили, а војсковођа је рекао:

— Ако заиста спасеш град, бићеш у нашој војсци одмах капетан.

То исто јутро, привуку се непријатељске претстраже под зидове да прислушају. Али колико су се изненадили кад су чули како мучу нека говеда, како белеје јагњаци, свиње грочку, пилићи пијучу, неки петтао закукуриче, а гуске гачу.

Запрепашћени, отрчали су они својим старешинама и јавили им:

— Они у граду добили су од некуда хране! Већ две недеље је прошло откада се из града не чује кукурекање, две недеље већ како је све замукло. Заклали су били и последњег свог петла. А јутрос, изненада, чули смо и говеда, и овце, и свиње и живину. Мора бити да су они преко ноћ кришом довели у град много хране.

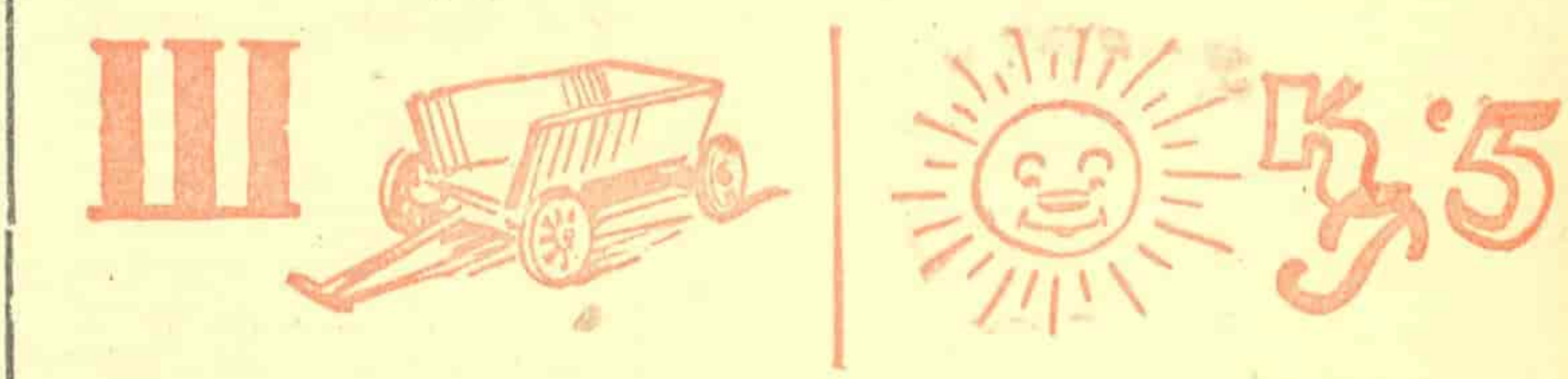
Непријатељске старешине биле су ван себе од гнева. Изгубили су толико времена, и баш кад су се надали доброј пљачки, видели су да треба још толико да чекају, а можда још више опет узалуд. Јер ко зна какав су начин измислили они у опседнутом граду да им се храна дотура кришом.

Напусте зато непријатељи опсаду, и крену даље, тражећи неки други град. Радосно су гледали грађани са својих зидова како се удаљује непријатељска војска.

И одмах су послали у оближње село да им се донесе храна. Јер они нису имали међу својим зидовима ни мрве хлеба, ни комадића меса. А што су мукала говеда, грочкале свиње, пијучали пилићи и блејале овце, то је све правно онај домишљати дечак који се понудио да спасе град. Привукао се био поред зида, па грочкао, мукао, кукурекао, кокодакао, лијукао, векетао и блејао и све изводио тако вешто да су сви морали веровати да су то одиста свиње, краве и волови, петлови, кокошке и пилићи, јарци и овце.

И сада када се све срећно свршило, позвао га је војсковођа, наградио га и узео у војску као најмлађег капетана.

Два мала ребуса

Када читаш напољу... Вешта вештина

Свако ко чита напољу, ван собе, треба да пазни да му пада светлост право на књигу или новине.

Особито је штетно за очи шетати испод дрвећа и читати, јер тада на словима трепере светлости и сенке. Не ваља ни када се седи испод грана кроз које прелази нестемично светлост — једнако осветљује.

Кадгод облаци не покривају сунце, треба увек, ако читаш напољу, да држиш новине или књигу у потпуном хладу.

Чика-доктор

Чаробне речи

Има неких речи које се у шали зову чаробне. То су оне које немогуће, па макар се читале с лева на десно или с десна на лево. То су, на пример:

боб, поп, потоп, ратар, невен. Али има и читавих чаробних реченица! Ево засада три такве реченице (а ви, децо, ако нађете још коју слатку, пишете „20 октобру“, па ћемо објавити):
Алима шима Мића.
Уз, учо, камо мак очују.
Отеше риђи решето.

Загонетка

Дању спавам, тако хоћу, А ноћ само кад осетим, Већ сам будан. Живим ноћу. Нисам птица, али летим.

Да ли си покушао кадгод да пишеш левом руком? Јеси. Умеш и да се потпишеш? Одлично! Али покушај да узмеш две писаљке, једну у леву, другу у десну руку, па да левом пишеш име, а десном презиме. Сумњам да ћеш моћи.

Наше две руке су као две сестре рођене, које се толико слажу да не могу да раде једна једно, а друга друго, првој насупрот.

Покушај, на пример, да се десном руком милујеш по трбуху, а левом да се лупкаш по коси. То је такође доста тешко.

А да се и ноге врло добро слажу с рукама, ево ти једног доказа:

Окрећи једну руку по вањ духу, а у исто време једном ногом прави круг по земљи. Покушај онда да руком окреш у супротном правцу, а ногом да и даље у истом правцу правиш кругове. То још теже да ћеш моћи...

Детопис Београда

6 септембра 1688 Аустријаци освојили први пут Београд и држали га под својом влашћу до 18 октобра 1690.

— 1840 основан Правни факултет на Лицеју.

— 1850 почео курс Артиљеријске школе — оснивање Војне академије.

— 1904 конгрес југословенских књижевника и уметника.

7 септембра 1906 прве поподневне претставе за баке у београдском Народном позоришту.

— 1938 осећење Државне ковнице за израду металног новца.

— 1940 отварање Јесењег сајма.

— 1944 стрељање родољуба у Београду.

8 септембра 1888 прослава стогодишњице рођења Вука Ст. Караџића.

— 1907 приказана први пут у Народном позоришту „Свадаба Кречњског“, комад од Сухова Кобилина.

— 1932 пуштена у саобраћај трамвајска пруга Кнежев споменик — Дедина.

9 септембра 1852 отварање прве Беразе.

— 1904 отварање Војног музеја у Горњем граду.

— 1928 изложба слика Саве Шумановића.

— 1945 отварање Дечјег дома „Саша и Тамара“ на Дедињу.

10 септембра 1888 основано Професорско друштво.

— 1915 бомбардовање Аустријанаца.

— 1908 осећење камена темељца Сензмеловског завода на Таш. Мајдану.

— 1933 осећење камена темељца Инжењерског дома.

— 1938 прослава четрдесетогодишњице од покретања „Радничких новина“, првог радничког листа у Србији.

11 септембра 1852 осећење камена темељца Народниог позоришта на Зеленом Венцу.

— 1938 отпочеле Девете балканске лакоатлетске игре.

— 1944 стрељање родољуба у Београду.

— 1945 допутовали су у Београд Борис Горбатов, совјетски књижевник и Татјана Окуњевска, совјетска уметница.

12 септембра 1840 уписао се на прву годину Права у Лицеју десет ученика.